

Diagnoza i wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Leśniowice

lipiec 2022 r.

SPIS TREŚCI

Spis treści	4
Wprowadzenie	5
Ogólna charakterystyka Gminy Leśniowice	7
Procedura delimitacji obszaru zdegradowanego	9
Wyznaczenie jednostek analitycznych	10
Analiza wskaźnikowa	12
Diagnoza delimitacyjna	15
Diagnoza koncentracji negatywnych zjawisk społecznych	15
Bezrobocie	15
Ubóstwo	18
Przestępczość	22
Wykluczenie społeczne ze względu na niepełnosprawność	25
Uczestnictwo w życiu publicznym	26
Sytuacja demograficzna	29
Poziom edukacji	32
Podsumowanie diagnozy koncentracji negatywnych zjawisk społecznych	33
Analiza występowania negatywnych zjawisk w pozostałych sferach	36
Sfera gospodarcza	36
Sfera środowiskowa	41
Sfera funkcjonalno-przestrzenna	44
Sfera techniczna	50
Delimitacja obszaru zdegradowanego	56
Delimitacja obszaru rewitalizacji	59
Spis rycin	62
Spis tabel	62

WPROWADZENIE

Niniejszy raport diagnostyczny ma na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Leśniowice.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Jedną z kluczowych zasad w rewitalizacji jest konieczność koncentracji terytorialnej podejmowanych działań – rewitalizacja jest działaniem, które musi być skoncentrowane terytorialnie i powinno być prowadzone na obszarach najbardziej tego potrzebujących, pogrążonych w najgłębszym kryzysie w stosunku do pozostałych części jednostki.

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w tym przede wszystkim: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- środowiskowej – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnej – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznej – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej jest zatem warunkiem obligatoryjnym, by dany obszar mógł zostać uznany za obszar zdegradowany.

Zasięg obszaru zdegradowanego powinien być określany w procesie porównywania wewnątrzgminnego zróżnicowania, na podstawie analizy cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji. Tak przeprowadzone badania powinny ujawnić obszary znajdujące się w najgorszej sytuacji w skali gminy, w obrębie których zidentyfikowano występowanie wieloaspektowego kryzysu. Kryzys w danej jednostce analitycznej powinien być identyfikowany, jeżeli wskaźnik syntetyczny zbudowany na podstawie zaprezentowanych wskaźników cząstkowych będzie gorszy niż średnia dla całej gminy.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Zgodnie z wymogiem ustawowym obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców.

Rozpoznanie problemów degradacji i deprywacji wymaga zatem przeprowadzenia badań przestrzennego rozkładu zjawisk, których kumulacja może świadczyć o zaistnieniu sytuacji kryzysowej. Diagnoza taka obejmuje obowiązkowo cały obszar gminy i stanowi podstawę wyznaczenia granic (delimitacji) obszaru zdegradowanego,

a następnie określenia obszaru rewitalizacji. Podstawą takiej diagnozy powinny być dane i analizy pokazujące realne zróżnicowanie zjawisk, procesów i problemów prowadzone w obrębie zestandaryzowanych, możliwe homogenne pod względem funkcjonalnym, fizjonomicznym oraz społecznym, jednostek analitycznych.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY LEŚNIEWICE

Gmina Leśniowice położona jest w południowo - wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie chełmskim. Graniczy z gminami powiatu chełmskiego: Chełm, Kamień, Żmudź, Wojśławice i z gminami powiatu krasnostawskiego: Siennica Różana, Kraśniczyn. Powierzchnia gminy wynosi 118 km², co stanowi 6,3% powierzchni powiatu. Ośrodek gminny Leśniowice oddalony jest od najbliższych miast: Chełma - 20 km, Krasnegostawu - 30 km, Hrubieszowa - 40 km, Zamościa - 50 km. Od przejścia granicznego w Dorohusku - Leśniowice oddalone są około 50 km a od miasta wojewódzkiego Lublina ok. 90 km.

Sieć osadniczą gminy tworzą 23 miejscowości, z których wydzielono 19 sołectw. Sieć złożona jest z jednostek o zróżnicowanych wielkościach ilościowych (ludność, powierzchnia) i jakościowych (wyposażenie, zwartość zabudowy). Wspólną cechą większości wsi jest znaczna zwartość zabudowy i jej ulicowy charakter, przechodzący dość często w systemy łańcuchowe. Dominantą w gminie jest miejscowość Leśniowice - znaczenie Leśniowic wynika ze znacznej koncentracji usług tu zlokalizowanych, będącej następstwem pełnienia przez tę miejscowość funkcji ośrodka gminnego.

W podziale Polski na regiony fizyczno-geograficzne południowa część gminy znajduje się w pasie wyżyn europejskich, a część północna w części nizinnej. Północna część gminy położona jest w prowincji Polesie, makroregionie Polesie Wołyńskie i mezoregionie Pagóry Chełmskie. Natomiast część południowa Gminy Leśniowice leży w prowincji Wyżyna Wschodnio-Małopolska i mezoregionie Wyżyna Lubelska. W regionalizacji przyrodniczo-leśnej gmina znajduje się w krainie Mazowiecko-Podlaskiej dzielnicy Wyżyny Wschodnio-Lubelskiej i mezoregionie Polesie Wołyńskie.

Główną rolę w kształtowaniu systemu ekologicznego gminy posiadają bogate przyrodniczo lasy oraz doliny rzek. Pod względem hydrograficznym Gmina Leśniowice położona jest w dorzeczu Bugu i Wieprza, prawobrzeżnych dopływów Wisły. Główne rzeki w gminie to Horodyska (dopływ Wojśławki) i Krzywólka (dopływ Udalu). Doliny wymienionych rzek pełnią funkcję lokalnych ciągów ekologicznych. Dolina rzeki Horodyski łączy ekosystemy Gminy Leśniowice z korytarzem ekologicznym doliny Wojśławki i z doliną Wieprza, która stanowi korytarz ekologiczny o randze krajowej. Natomiast dolina rzeki Krzywólki i Wełnianki łączy ekosystemy gminy z doliną rzeki Bug, która jest korytarzem ekologicznym o znaczeniu europejskim. Lasy zajmują zaledwie 12,5% powierzchni gminy. Lasy pełnią nie tylko funkcję ekologiczną, lecz również turystyczną i gospodarczą. W lasach dominują siedliska lasu świeżego z dużym udziałem gatunków liściastych, bogatym podszyciem i runem oraz lasy mieszane. Bory mieszane świeże z domieszką sosny występują w dużym kompleksie na południe od Sielca.

Obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi i krajobrazowymi objęto ochroną obszarową – w południowo-wschodniej części gminy znajduje się Grabowiecko-Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu, a w części wschodniej – fragment Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Poza obszarami chronionego krajobrazu ochronie prawnej podlega 5 pomników przyrody: dwa jesiony wyniosłe oraz wiąz polny w Sielcu, dąb szypułkowy w Kumowie Majorackim oraz płat roślinności kserotermicznej w Leśnictwie Kumów. W celu zachowania lub odtworzenia siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt na terenie gminy, w ramach europejskiego programu Natura 2000, utworzono specjalny obszar ochrony siedlisk Kumów Majoracki.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy dominują tereny rolnicze – według ewidencji geodezyjnej (dane GUS na dzień 1 stycznia 2014 r.) największą część analizowanego obszaru stanowią użytki rolne, które zajmują 9 778 ha, czy ponad połowę 83,1% jego powierzchni. Struktura użytkowania użytków rolnych wykazuje proporcje charakterystyczne dla obszarów o charakterze rolniczym – wyraźnie przeważają grunty orne – 8 349 ha i łąki trwałe – 817 ha. Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują jedynie 318 ha, czyli 2,7% powierzchni gminy.

Gmina Leśniowice jest gminą typowo rolniczą, w której rolnictwo i działalność z nim powiązana posiadają dominujące znaczenie dla funkcjonowania sfery gospodarczej i społecznej oraz dla warunków życia mieszkańców. Podstawą działalności rolniczej są korzystne warunki naturalne. Gmina charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Na terenie gminy funkcjonuje 939 indywidualnych gospodarstw rolnych. Wiodącym kierunkiem produkcji rolnej jest produkcja roślinna. Główne uprawy stanowią zboża, w tym

pszenica, jęczmień i żyto. Bogate są także uprawy rzepaku. Poza uprawami zbożowymi, duże znaczenie dla lokalnej gospodarki rolnej posiadają uprawy ziemniaków. Główne kierunki upraw i rodzaj zasiewów zdeterminowane są przez posiadane przez Gminę Leśniowice warunki glebowe. W Gminie istnieją również korzystne warunki do rozwoju hodowli bydła, trzody chlewnej oraz drobiu.

Peryferyjne położenie oraz ograniczona dostępność transportowa - brak bezpośredniego dostępu do dróg ekspresowych, krajowych, wojewódzkich, stanowią poważny problem rozwojowy gminy. Układ komunikacyjny Gminy Leśniowice tworzą drogi o znaczeniu powiatowym i gminnym. Przez teren gminy przebiegają drogi powiatowe nr: 1835L, 1836L, 1839L, 1841L, 1863L, 1864L, 1865L, 1866L, 1862L, 1837L, 1859L. Istniejące drogi zaliczone do kategorii dróg powiatowych zapewniają powiązanie gminy z sąsiednimi gminami, a także lokalne powiązanie wewnątrz gminy obszarów wzajemnie oddalonych. Bezpośrednią obsługę komunikacyjną wsi i kolonii zapewniają drogi gminne. Drogi gminne spełniają rolę dojazdów do skupisk zabudowy zagrodowej, wiążąc je z siecią dróg powiatowych. Pomimo podejmowanych działań jakość dróg gminnych i powiatowych jest wciąż niedostateczna. Problem stanowi zły stan techniczny dróg, niewystarczające nakłady inwestycyjne na system drogowy oraz wzrastająca liczba pojazdów, a tym samym wzmożony ruch samochodowy na drogach. Do problemów transportowych gminy zaliczyć należy również niedostatecznie rozwinięty układ dróg rowerowych oraz brak infrastruktury dla pieszych (chodniki).

PROCEDURA DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Rozpoznanie problemów degradacji i deprywacji wymaga przeprowadzenia badań przestrzennego rozkładu zjawisk, których kumulacja może świadczyć o zaistnieniu sytuacji kryzysowej. Diagnoza taka obejmuje obowiązkowo cały obszar gminy i stanowi podstawę wyznaczenia granic (delimitacji) obszaru zdegradowanego, a następnie określenia obszaru rewitalizacji. Podstawą takiej diagnozy powinny być dane i analizy pokazujące realne zróżnicowanie zjawisk, procesów i problemów prowadzone w obrębie zestandaryzowanych, możliwe homogennych pod względem funkcjonalnym, fizjonomicznym oraz społecznym, jednostek analitycznych. Do takiej analizy konieczny był zatem podział przestrzeni gminy na jednostki podstawowe, które stanowiły pewne najmniejsze, niepodzielne już w procesie analizy obszary, dla których przeprowadzano agregację danych.

Uwzględniając zapisy ustawy o rewitalizacji w pierwszej kolejności przeprowadzono identyfikację terenów cechujących się występowaniem negatywnych zjawisk społecznych - są one bowiem podstawą i warunkiem koniecznym do wyznaczenia obszaru gminy znajdującego się w stanie kryzysowym. Kolejnym krokiem w procedurze delimitacji była analiza negatywnych zjawisk w pozostałych sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Na tej podstawie wyznaczono obszar zdegradowany, klasyfikowany jako teren cechujący się występowaniem negatywnych zjawisk sfery społecznej oraz przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk określających pozostałe sfery. Następnie, po przeprowadzonej analizie i diagnozie koncentracji negatywnych zjawisk i potencjałów na terenie zdegradowanym wskazano tereny szczególnie dotkniętych negatywnymi zjawiskami, a zarazem istotne dla rozwoju lokalnego gminy.

Przyjęta w niniejszym raporcie procedura delimitacji składa się z kilku następujących po sobie etapów, tj.:

- podział gminy na jednostki analityczne, które należy rozumieć jako najmniejsze, niepodzielne na kolejnych etapach procedury, obszary gminy, dla których możliwe jest pozyskanie danych niezbędnych do przeprowadzenia analiz w określonych ustawowo sferach zagadnień,
- określenie listy weryfikowalnych i obiektywnych wskaźników dostosowanych do lokalnych uwarunkowań i obrazujących zjawiska kryzysowe w poszczególnych sferach,
- zgromadzenie i przygotowanie danych do analiz wskaźnikowych,
- przeprowadzenie analiz wskaźnikowych obszaru gminy w układzie jednostek analitycznych i poszczególnych sfer zagadnień,
- określenie obszarów z kumulacją zjawisk kryzysowych, w których zidentyfikowano nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych,
- delimitacja obszaru zdegradowanego, w którym zidentyfikowano, obok nagromadzenia negatywnych zjawisk społecznych, występowanie negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej,
- delimitacja obszaru rewitalizacji cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, o powierzchni nie większej niż 20% powierzchni gminy i zamieszkałego przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

WYZNACZENIE JEDNOSTEK ANALITYCZNYCH

W celu wytypowania obszarów kryzysowych niezbędna jest analiza zróżnicowania wewnętrznego różnorodnych zjawisk zachodzących na terenie gminy. Do takiej analizy konieczny był podział przestrzeni gminy na jednostki analityczne, możliwie jednorodne pod względem funkcjonalnym oraz względnie homogeniczne pod względem morfologicznym i społecznym, dla których przeprowadzana będzie agregacja danych.

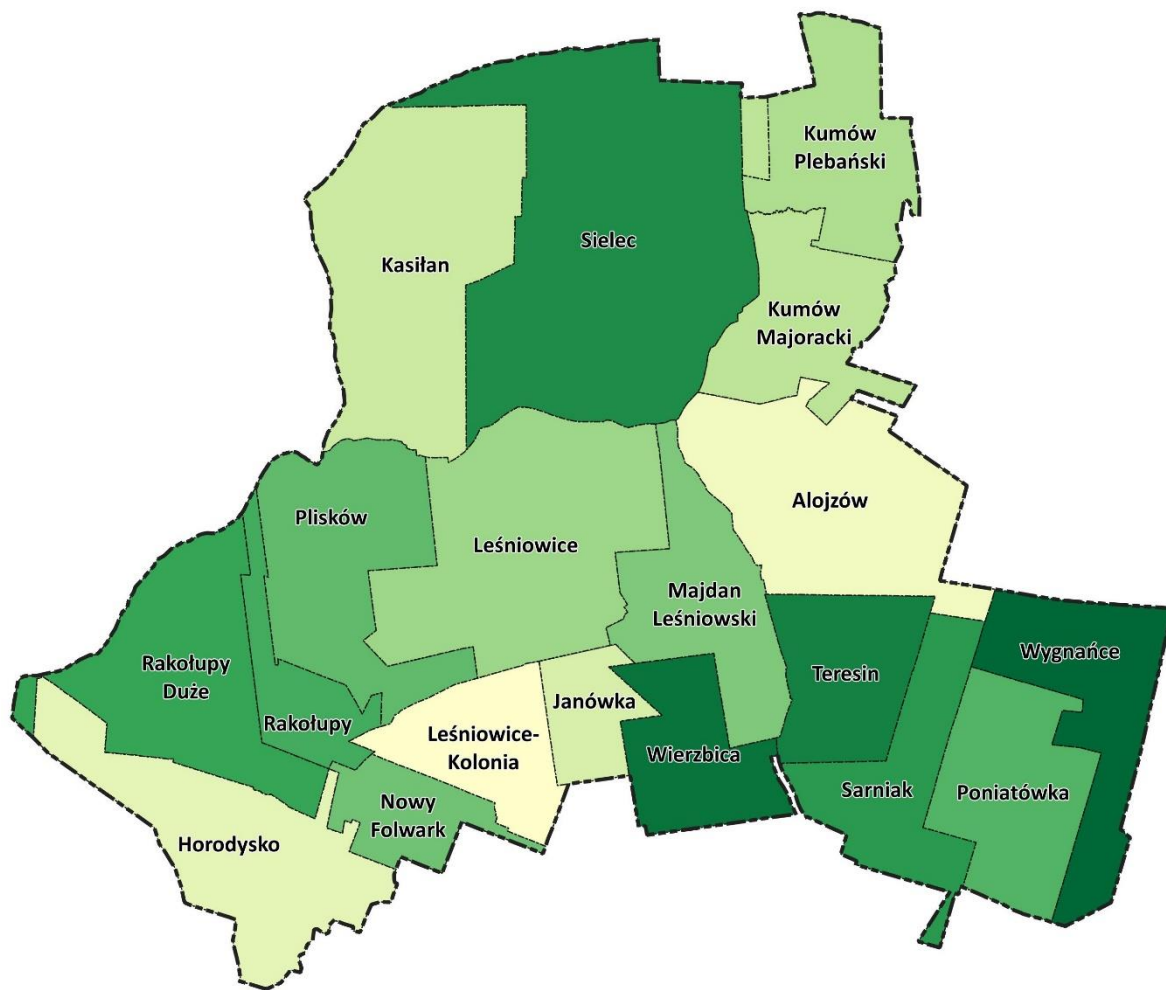
Podział gminy na jednostki analityczne opierał się na założeniu zachowania ciągłości procesów rewitalizacyjnych prowadzonych na podstawie *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Leśniowice na lata 2016 - 2023* (dalej: *LPR*). W *LPR* obszar gminy został podzielony na 19 obszarów. Na potrzeby niniejszej analizy, uwzględniając założenie zachowania ciągłości procesów rewitalizacyjnych, przyjęto (utrzymano) podział gminy na 19 jednostek analitycznych, zgodnie z granicami poszczególnych sołectw oraz strukturą funkcjonalno-przestrzenną gminy.

Tabela 1. Zestawienie jednostek analitycznych (sołectw) na terenie Gminy Leśniowice

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Powierzchnia (km ²)	Udział w powierzchni gminy (%)	Liczba ludności (osoby)	Udział w ludności gminy (%)
1.	Alojzów	8,53	7,2%	192	5,5%
2.	Horodysko	7,37	6,3%	197	5,7%
3.	Janówka	2,04	1,7%	88	2,5%
4.	Kasiń	10,51	8,9%	282	8,1%
5.	Kumów Majoracki	5,24	4,5%	289	8,3%
6.	Kumów Plebański	5,08	4,3%	132	3,8%
7.	Leśniowice	10,44	8,9%	339	9,8%
8.	Leśniowice-Kolonia	3,80	3,2%	79	2,3%
9.	Majdan Leśniowski	5,25	4,5%	318	9,2%
10.	Nowy Folwark	2,42	2,1%	51	1,5%
11.	Plisków	6,88	5,8%	186	5,4%
12.	Poniatówka	5,38	4,6%	127	3,7%
13.	Rakołupy	2,46	2,1%	103	3,0%
14.	Rakołupy Duże	7,14	6,1%	216	6,2%
15.	Sarniak	4,62	3,9%	77	2,2%
16.	Sielec	17,04	14,5%	474	13,6%
17.	Teresin	4,18	3,6%	162	4,7%
18.	Wierzbica	3,86	3,3%	115	3,3%
19.	Wygnańce	5,47	4,6%	48	1,4%
RAZEM:		117,71	-	3 475	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice.

Ryc. 1. Podział Gminy Leśniowice na jednostki analityczne

Źródło: Opracowanie własne.

ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Zgodnie z definicją ustawową obszar zdegradowany to obszar gminy, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy polegający na koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, a w szczególności:

- bezrobocia,
- ubóstwa,
- przestępczości,
- wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego,
- niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym

oraz występowaniu negatywnych zjawisk w co najmniej z jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Definicja ta przekłada się w wymiarze praktycznym na strukturę diagnozy delimitacyjnej, która prowadzić ma do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:

- 1) diagnoza koncentracji negatywnych zjawisk społecznych;
- 2) diagnoza występowania negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

W przeprowadzonej diagnozie dokonano analizy porównawczej wyznaczonych jednostek analitycznych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji, pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych na terenie gminy. W celu opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykorzystano obiektywne i weryfikowalne mierniki oraz metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Do oceny rozkładu empirycznego badanego zjawiska wykorzystano szereg różnych charakterystyk liczbowych, które mają charakter liczb bezwzględnych albo względnych. Mierniki o wartościach bezwzględnych stosowano w celu ilościowego wyrażenia wskaźników statystycznych, które bezpośrednio charakteryzują wielkość zjawisk społeczno-gospodarczych. Natomiast mierniki o wartościach względnych stosowano w celu charakteryzacji stopnia rozpowszechnienia lub rozwoju danego zjawiska. Wskaźniki budowano na podstawie danych ilościowych pozyskanych z Urzędu Gminy Leśniowice, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Leśniowicach, Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie, Komendy Miejskiej Policji w Chełmie oraz ogólnodostępnych baz danych (danych Państwowej Komisji Wyborczej).

Zestawienie wskaźników dla poszczególnych sfer przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Zestawienie wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe w poszczególnych sferach, wykorzystanych w diagnozie delimitacyjnej

Sfera	Zjawisko	Nazwa wskaźnika	Rodzaj wskaźnika
SPOŁECZNA	Bezrobocie	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	destymulanta
		Liczba długotrwale bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	destymulanta
	Ubóstwo	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	destymulanta
		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	destymulanta

	Przestępczość	Liczba interwencji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego na 100 mieszkańców	destymulanta
		Liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej karty” na 100 mieszkańców	destymulanta
	Wykluczenie społeczne ze względu na niepełnosprawność	Liczba osób pobierających zasiłki przyznawane z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	destymulanta
	Uczestnictwo w życiu publicznym	Średnia frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 r. (wybory do rady gminy, wybory wójta gminy)	stymulanta
	Sytuacja demograficzna	Zmiana liczby ludności w stosunku do 2019 r.	stymulanta
		Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	destymulanta
GOSPODARCZA	Przedsiębiorczość mieszkańców	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą według głównego miejsca prowadzenia działalności na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	stymulanta
		Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2019-2021 na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	stymulanta
	Kondycja lokalnych przedsiębiorstw	Liczba podmiotów gospodarczych, które wyrejestrowały lub zawiesiły działalność w latach 2019-2021 na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	destymulanta
ŚRODOWISKOWA	Jakość środowiska naturalnego	Udział budynków wyposażonych w źródła ciepła (piece grzewcze, kotłownie) na paliwo stałe (węgiel) w ogólnej liczbie budynków	destymulanta
	Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska	Udział masy wyborów zawierających azbest w ogólnej masie wyrobów pozostałej do unieszkodliwienia	destymulanta
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Dostęp do podstawowych usług	Liczba obiektów infrastruktury kulturalnej na 100 mieszkańców	stymulanta
		Liczba obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na 100 mieszkańców	stymulanta
	Niedostosowanie infrastruktury i jej zły stan techniczny	Udział obiektów zabytkowych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków w ich łącznej liczbie.	destymulanta
TECHNICZNA	Brak rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z infrastruktury	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	stymulanta
		Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	stymulanta
		Udział budynków użyteczności publicznej wymagających głębokich prac termomodernizacyjnych lub modernizacyjnych w łącznej ich liczbie	destymulanta
		Udział obiektów użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w łącznej ich liczbie	destymulanta

Źródło: Opracowanie własne.

Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych jednostkach analitycznych opracowano – przy użyciu metody Perkala – porównywalny wskaźnik syntetyczny. Pierwszy etap budowy wskaźnika syntetycznego stanowiła normalizacja zmiennych w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali tzw. skali niemianowanej, czyli niezwiązanej z jednostką miary. Czynność ta polegała na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe, według poniższego wzoru:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}$$

gdzie:

- t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,
- x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,
- $\bar{x}_j$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j,
- s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j.

W następnym etapie określono, czy dany wskaźnik jest tzw. stymulantą, czy destymulantą, tzn. czy wysokie wartości wskaźnika powodują rozwój danej jednostki analitycznej, czy też prowadzą do kryzysu. W przypadku, gdy dany wskaźnik był stymulantą, otrzymane w procesie normalizacji wartości przekształcono zgodnie ze wzorem:

$$z_{ij} = x_{ij} \cdot (-1)$$

gdzie:

- z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu,
- x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i.

W przypadku, gdy dany wskaźnik był destymulantą, otrzymane w procesie normalizacji wartości pozostawiono bez zmian.

Ostatnim etapem – w analizie negatywnych zjawisk w sferze społecznej – było wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego, który stanowi sumę ważoną wszystkich wskaźników częściowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk. Wartość współczynnika wagi analizowanych zjawisk określano uwzględniając liczebność wskaźników częściowych w ramach dziedziny sfery społecznej, tak aby wartość wag sumowała się do jedności. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym kryzysie, natomiast niskie ukazują pozytywny obraz zjawisk społecznych. Wartość wskaźnika syntetycznego uzyskano posługując się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n t_{ij} \cdot z_{ij}$$

gdzie:

- P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk,
- n – liczba wskaźników (cech),
- t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,
- z_{ij} – współczynnik wagi wskaźnika j dla jednostki analitycznej i.

Rozkład przestrzenny analizowanych zjawisk przedstawiono na rycinach przy wykorzystaniu metody równych przedziałów klasowych. W nawiasach podano liczebność poszczególnych klas.

Przy analizie negatywnych zjawisk w sferach gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej zrezygnowano z obliczania wskaźnika syntetycznego. Zgodnie z przyjętą metodologią, jeśli w danej jednostce analitycznej zidentyfikowano przynajmniej jeden wskaźnik częściowy wyższy niż 0 dotyczący danej sfery to uznano, że w tej jednostce występują negatywne zjawiska w tej sferze.

DIAGNOZA DELIMITACYJNA

DIAGNOZA KONCENTRACJI NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH

Bezrobocie

Najważniejszym czynnikiem kształtującym potencjał społeczno-gospodarczy danego obszaru jest sytuacja na lokalnym rynku pracy. Zjawisko bezrobocia, szczególnie bezrobocia długotrwałego, stanowi kluczową barierę i zagrożenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego lokalnych społeczności.

Zjawisko bezrobocia analizowano na podstawie dwóch wskaźników:

- liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- liczba długotrwale bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Bezpośrednim wskaźnikiem pozwalającym na ocenę lokalnego rynku pracy jest udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogóle osób w wieku produkcyjnym. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie na koniec 2021 r. na terenie Gminy Leśniowice zarejestrowanych było 127 bezrobotnych.

Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Zestandaryzowany wskaźnik częściowy
1.	Alojzów	119	11	9,24	1,18
2.	Horodysko	119	9	7,56	0,61
3.	Janówka	61	5	8,20	0,82
4.	Kasiń	166	10	6,02	0,08
5.	Kumów Majoracki	187	7	3,74	-0,71
6.	Kumów Plebański	87	3	3,45	-0,81
7.	Leśniowice	201	10	4,98	-0,28
8.	Leśniowice-Kolonia	45	0	0,00	-1,99
9.	Majdan Leśniowski	180	8	4,44	-0,47
10.	Nowy Folwark	28	2	7,14	0,46
11.	Plisków	118	6	5,08	-0,25
12.	Poniatówka	71	1	1,41	-1,51
13.	Rakołupy	59	4	6,78	0,34
14.	Rakołupy Duże	122	5	4,10	-0,59
15.	Sarniak	46	2	4,35	-0,50
16.	Sielec	298	26	8,72	1,00
17.	Teresin	86	11	12,79	2,40
18.	Wierzbica	73	6	8,22	0,83
19.	Wygnańce	25	1	4,00	-0,62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice i Powiatowy Urząd Pracy w Chełmie.

Najmniej korzystna sytuacja widoczna jest w sołectwach Teresin (2,40) oraz Alojzów (1,18). Relatywnie wysoki poziom bezrobocia widoczny jest również na terenie następujących sołectw: Sielec (1,00), Wierzbica (0,83), Janówka (0,82), Horodysko (0,61), Nowy Folwark (0,46), Rakołupy (0,34), Kasiń (0,08).

Długotrwale bezrobotnym jest osoba pozostająca bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat. Przyczynami przedłużania się okresu pozostawania bez pracy większości osób długotrwale bezrobotnych jest niskie wykształcenie oraz brak kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego. Bezrobocie długotrwale jest wysoce niekorzystne społecznie, wpływa bowiem zarówno na warunki bytowe rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia), jak i na kondycję psychiczną i społeczną osoby pozostającej bez pracy. Ponadto, wśród osób długotrwale bezrobotnych następuje dezaktualizacja kwalifikacji zawodowych, a ich aktywizacja zawodowa i przywrócenie do grona pracujących staje się bardzo trudne. Długotrwały brak stałego wynagrodzenia prowadzi często do uzależnienia finansowego od transferów z pomocy społecznej i oddalenia od rynku pracy.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie na koniec 2021 r. na terenie Gminy Leśniowice zarejestrowanych było 67 długotrwale bezrobotnych.

Tabela 4. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Zestandaryzowany wskaźnik częstkowy
1.	Alojzów	119	6	5,04	0,88
2.	Horodysko	119	4	3,36	0,18
3.	Janówka	61	3	4,92	0,83
4.	Kasiń	166	8	4,82	0,79
5.	Kumów Majoracki	187	5	2,67	-0,10
6.	Kumów Plebański	87	2	2,30	-0,26
7.	Leśniowice	201	3	1,49	-0,59
8.	Leśniowice-Kolonia	45	0	0,00	-1,22
9.	Majdan Leśniowski	180	2	1,11	-0,75
10.	Nowy Folwark	28	1	3,57	0,27
11.	Plisków	118	4	3,39	0,20
12.	Poniatówka	71	0	0,00	-1,22
13.	Rakołupy	59	0	0,00	-1,22
14.	Rakołupy Duże	122	1	0,82	-0,87
15.	Sarniak	46	1	2,17	-0,31
16.	Sielec	298	15	5,03	0,88
17.	Teresin	86	8	9,30	2,66
18.	Wierzbica	73	4	5,48	1,07
19.	Wygnańce	25	0	0,00	-1,22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice i Powiatowy Urząd Pracy w Chełmie.

Wartość referencyjną (średnią arytmetyczną analizowanych zmiennych) przekracza 9 z 19 jednostek analitycznych. Najwyższy odsetek osób długotrwale bezrobotnych, a tym samym najwyższy wskaźnik częstkowy, wyróżnia sołectwo Teresin (2,66), które charakteryzuje się również najwyższym ogólnym poziomem bezrobocia. Kolejnymi jednostkami charakteryzującymi się wysokim poziomem bezrobocia długotrwałego są sołectwa: Wierzbica (1,07), Alojzów (0,88), Sielec (0,88), Janówka (0,83), Kasiń (0,79), Nowy Folwark (0,27), Plisków (0,20) oraz Horodysko (0,18).

W analizie przyjęto, że bezrobocie długotrwale jest bardziej niekorzystnym zjawiskiem niż bezrobocie ogólne, stąd przy sumowaniu wskaźników częstkowych bezrobocia, wskaźnikowi charakteryzującemu bezrobocie długotrwale przyznano wagę 0,6, zaś wskaźnikowi charakteryzującemu bezrobocie ogółem – wagę 0,4.

Tabela 5. Zestandaryzowany wskaźnik – Bezrobocie

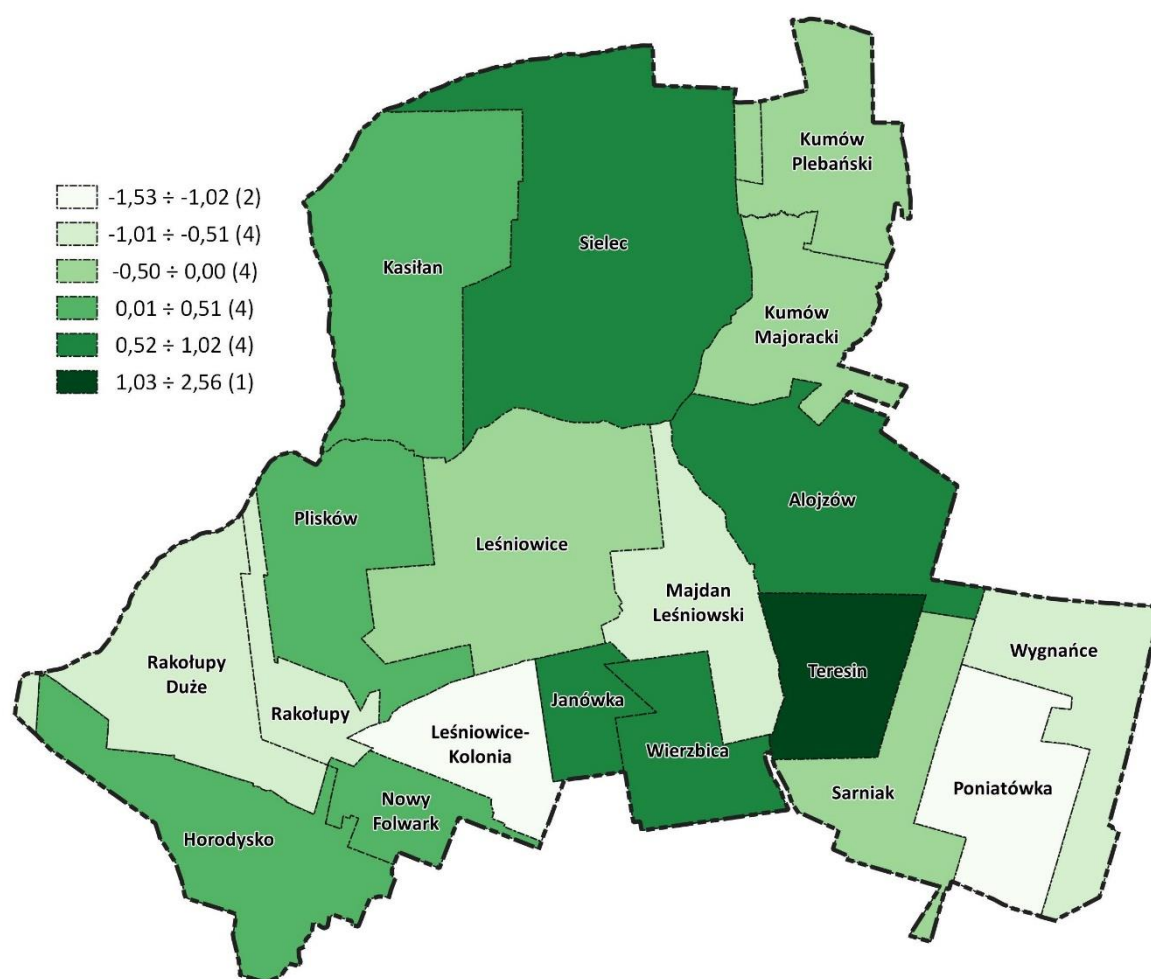
Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Zestandaryzowany wskaźnik częstkowy – Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Zestandaryzowany wskaźnik częstkowy – Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Zestandaryzowany wskaźnik - Bezrobocie
1.	Alojzów	1,18	0,88	1,00
2.	Horodysko	0,61	0,18	0,35
3.	Janówka	0,82	0,83	0,83
4.	Kasiń	0,08	0,79	0,51
5.	Kumów Majoracki	-0,71	-0,10	-0,34
6.	Kumów Plebański	-0,81	-0,26	-0,48
7.	Leśniowice	-0,28	-0,59	-0,47
8.	Leśniowice-Kolonia	-1,99	-1,22	-1,53
9.	Majdan Leśniowski	-0,47	-0,75	-0,64
10.	Nowy Folwark	0,46	0,27	0,35
11.	Plisków	-0,25	0,20	0,02
12.	Poniatówka	-1,51	-1,22	-1,34
13.	Rakołupy	0,34	-1,22	-0,60
14.	Rakołupy Duże	-0,59	-0,87	-0,76
15.	Sarniak	-0,50	-0,31	-0,39
16.	Sielec	1,00	0,88	0,93
17.	Teresin	2,40	2,66	2,56
18.	Wierzbica	0,83	1,07	0,97
19.	Wygnańce	-0,62	-1,22	-0,98

Źródło: Opracowanie własne.

Niekorzystne, dodatnie wartości ogólnego wskaźnika bezrobocia (obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników składowych), czyli powyżej średniej dla gminy, odnotowano w 9 jednostkach: Teresin (2,56), Alojzów (1,00), Wierzbica (0,97), Sielec (0,93), Janówka (0,83), Kasiń (0,51), Horodysko (0,35), Nowy Folwark (0,35) oraz Plisków (0,02).

Na poniższej rycinie przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika bezrobocia dla jednostek analitycznych obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników składowych.

Ryc. 2. Zestandaryzowany wskaźnik – Bezrobocie

Źródło: Opracowanie własne.

Ubóstwo

Zjawisko ubóstwa jest najważniejszym wyznacznikiem kryzysu w sferze społecznej na danym terenie. Ubóstwo związane jest nie tylko z brakiem zaspokojenia podstawowych potrzeb jednostki i rodziny, lecz również w dużej mierze może wpływać na wzrost przestępczości, wywoływać sytuacje konfliktowe w rodzinie, ograniczać aktywność obywatelską i ekonomiczną, a także doprowadzić do nierówności w dostępie do systemu edukacji. Do czynników zwiększających ryzyko nasilenia się zjawiska ubóstwa należą przede wszystkim bezrobocie, niski poziom wykształcenia, niepełnosprawność oraz wielodzietność lub niepełność rodziny.

Zjawisko ubóstwa analizowano na podstawie dwóch wskaźników cząstkowych:

- liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców.

Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Analiza liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej pozwala ocenić stopień zubożenia ludności oraz skalę występowania problemów społecznych na danym obszarze. Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej to osoby, które nie są w stanie same pokonać trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości i które korzystają ze świadczeń pomocy społecznej, takich jak:

- świadczenia pieniężne (są to głównie zasiłki stałe, okresowe i celowe, ale także pomoc dla rodzin zastępczych i formy pomocy finansowej dla osób opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze i inne),
- świadczenia niepieniężne (jest to pomoc w formie: schronienia, posiłku, ubrania, usług opiekuńczych, pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego w szczególności prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, a także w formie pobytu w ośrodkach wsparcia).

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach w 2021 r. z pomocy społecznej skorzystało 199 mieszkańców.

Tabela 6. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Zestandaryzowany wskaźnik częstotliwości
1.	Alojzów	192	17	8,85	0,88
2.	Horodysko	197	19	9,64	1,14
3.	Janówka	88	7	7,95	0,57
4.	Kasiłan	282	8	2,84	-1,13
5.	Kumów Majoracki	289	16	5,54	-0,23
6.	Kumów Plebański	132	5	3,79	-0,82
7.	Leśniowice	339	21	6,19	-0,01
8.	Leśniowice-Kolonia	79	4	5,06	-0,39
9.	Majdan Leśniowski	318	9	2,83	-1,14
10.	Nowy Folwark	51	3	5,88	-0,12
11.	Plisków	186	7	3,76	-0,82
12.	Poniatówka	127	11	8,66	0,81
13.	Rakołupy	103	5	4,85	-0,46
14.	Rakołupy Duże	216	1	0,46	-1,93
15.	Sarniak	77	8	10,39	1,39
16.	Sielec	474	26	5,49	-0,25
17.	Teresin	162	16	9,88	1,22
18.	Wierzbica	115	14	12,17	1,98
19.	Wygnańce	48	2	4,17	-0,69

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach.

Największy udział osób korzystających z pomocy społecznej występuje w sołectwach: Wierzbica (1,98), Sarniak (1,39), Teresin (1,22) oraz Horodysko (1,14), położonych w południowej części Gminy Leśniowice. Wysoki procent mieszkańców pobierających świadczenia zamieszkuje również sołectwa Alojzów (0,88), Poniatówka (0,81) i Janówka (0,57).

Jedną z najczęstszych przyczyn udzielania świadczeń z pomocy społecznej jest ubóstwo. Ubóstwo, to pojęcie, które z jednej strony określa warunki życia jednostki, a z drugiej strony wskazuje na nierówności i sprzeczności występujące w społeczeństwie. Zjawisko ubóstwa, z uwagi na swoje socjologiczne czy psychologiczne aspekty, stanowi niezwykle złożony problem społeczny. Pomimo iż ubóstwo jest zjawiskiem wielowymiarowym, to dla polityki społecznej podstawowe znaczenie ciągle mają kwestie dotyczące ubóstwa ekonomicznego. Warto wspomnieć, że w 2021 r. kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej dla osoby samotnie gospodarującej wynosiło 701 zł, a dla osoby w rodzinie – 600 zł.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach w 2021 r. ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa skorzystało 82 mieszkańców.

Tabela 7. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	Zestandaryzowany wskaźnik cząstkowy
1.	Alojzów	192	7	3,65	0,79
2.	Horodysko	197	6	3,05	0,34
3.	Janówka	88	4	4,55	1,46
4.	Kasiń	282	3	1,06	-1,13
5.	Kumów Majoracki	289	6	2,08	-0,38
6.	Kumów Plebański	132	2	1,52	-0,79
7.	Leśniowice	339	7	2,06	-0,38
8.	Leśniowice-Kolonia	79	2	2,53	-0,04
9.	Majdan Leśniowski	318	5	1,57	-0,75
10.	Nowy Folwark	51	2	3,92	1,00
11.	Plisków	186	5	2,69	0,08
12.	Poniatówka	127	3	2,36	-0,16
13.	Rakołupy	103	3	2,91	0,25
14.	Rakołupy Duże	216	0	0,00	-1,92
15.	Sarniak	77	4	5,19	1,94
16.	Sielec	474	13	2,74	0,12
17.	Teresin	162	6	3,70	0,83
18.	Wierzbica	115	4	3,48	0,67
19.	Wygnańce	48	0	0,00	-1,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach.

Duża koncentracja osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa w relacji do ogółu mieszkańców występuje w sołectwach Sarniak (1,94) oraz Janówka (1,46), zlokalizowanych w południowej części gminy. Znaczny udział osób pobierających świadczenia z powodu ubóstwa występuje w również w sołectwach: Nowy Folwark (1,00), Teresin (0,83), Alojzów (0,79), Wierzbica (0,67), Horodysko (0,34), Rakołupy (0,25), Sielec (0,12) oraz Plisków (0,08).

W analizie przyjęto, że zjawisko dotyczące udziału osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej z powodu ubóstwa jest bardziej niekorzystnym zjawiskiem niż liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem, stąd przy sumowaniu wskaźników cząstkowych ubóstwa, wskaźnikowi charakteryzującemu korzystanie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa przyznano wagę 0,6, zaś wskaźnikowi dotyczącemu pomocy społecznej ogółem – wagę 0,4.

Tabela 8. Zestandaryzowany wskaźnik – Ubóstwo

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Zestandaryzowany wskaźnik cząstkowy – Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Zestandaryzowany wskaźnik cząstkowy – Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	Zestandaryzowany wskaźnik - Ubóstwo
1.	Alojzów	0,88	0,79	0,83
2.	Horodysko	1,14	0,34	0,66
3.	Janówka	0,57	1,46	1,10
4.	Kasiń	-1,13	-1,13	-1,13
5.	Kumów Majoracki	-0,23	-0,38	-0,32

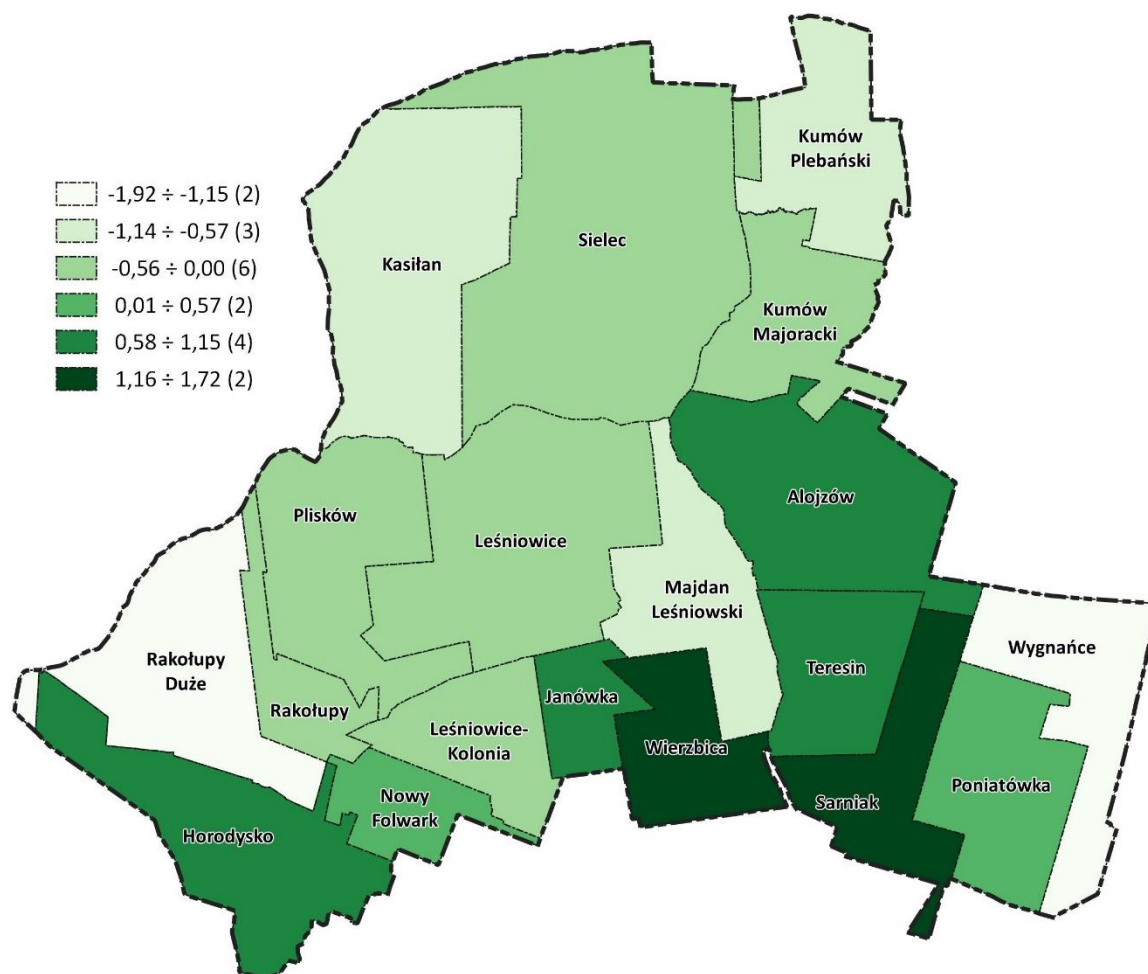
6.	Kumów Plebański	-0,82	-0,79	-0,80
7.	Leśniowice	-0,01	-0,38	-0,23
8.	Leśniowice-Kolonia	-0,39	-0,04	-0,18
9.	Majdan Leśniowski	-1,14	-0,75	-0,91
10.	Nowy Folwark	-0,12	1,00	0,55
11.	Plisków	-0,82	0,08	-0,28
12.	Poniatówka	0,81	-0,16	0,23
13.	Rakołupy	-0,46	0,25	-0,03
14.	Rakołupy Duże	-1,93	-1,92	-1,92
15.	Sarniak	1,39	1,94	1,72
16.	Sielec	-0,25	0,12	-0,03
17.	Teresin	1,22	0,83	0,99
18.	Wierzbica	1,98	0,67	1,19
19.	Wygnańce	-0,69	-1,92	-1,43

Źródło: Opracowanie własne.

Niekorzystne, dodatnie wartości wskaźnika ubóstwa, czyli powyżej średniej dla gminy odnotowano w 8 sołectwach: Sarniak (1,72), Janówka (1,10), Teresin (0,99), Alojzów (0,83), Horodysko (0,66), Nowy Folwark (0,55) oraz Poniatówka (0,23). Jednostki te położone są przede wszystkim w południowej części gminy.

Na poniższej rycinie przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika ubóstwa dla jednostek analitycznych, obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników składowych.

Ryc. 3. Zestandaryzowany wskaźnik – Ubóstwo

Źródło: Opracowanie własne.

Przestępczość

Przestępczość stanowi jeden z ważniejszych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców. Poczucie bezpieczeństwa, jako jedna z podstawowych potrzeb każdego człowieka, decyduje o funkcjonowaniu społeczności i stanowi podstawowe kryterium oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Gmina Leśniowice podlega pod Komisariat Policji w Żmudzi.

Zjawisko przestępczości analizowano na podstawie dwóch wskaźników częściowych:

- liczba interwencji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego na 100 mieszkańców,
- liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej karty” na 100 mieszkańców.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Komisariat Policji w Żmudzi w 2021 r. na terenie Gminy Leśniowice przeprowadzono 25 interwencji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego. Naruszenie miru domowego to przestępstwo polegające na wdzieraniu się do cudzego domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia albo ogrodzonego terenu albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej nieopuszczaniu takiego miejsca. Przez zakłócenie porządku publicznego należy rozumieć natomiast wywołanie takiego stanu, który w danym miejscu, czasie i okolicznościach, zgodnie z przyjętymi zwyczajami i obowiązującymi przepisami, uważa się za nienormalny i który odczuwany jest jako utrudnienie lub uniemożliwienie powszechnie akceptowanego sposobu zachowania się w miejscach dostępnych dla bliżej nieokreślonej liczby osób.

Tabela 9. Liczba interwencji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców	Liczba interwencji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Liczba interwencji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego na 100 mieszkańców	Zestandaryzowany wskaźnik częściowy
1.	Alojzów	192	1	0,52	-0,31
2.	Horodysko	197	3	1,52	0,57
3.	Janówka	88	0	0,00	-0,77
4.	Kasiń	282	0	0,00	-0,77
5.	Kumów Majoracki	289	2	0,69	-0,16
6.	Kumów Plebański	132	1	0,76	-0,10
7.	Leśniowice	339	0	0,00	-0,77
8.	Leśniowice-Kolonia	79	0	0,00	-0,77
9.	Majdan Leśniowski	318	3	0,94	0,06
10.	Nowy Folwark	51	1	1,96	0,96
11.	Plisków	186	0	0,00	-0,77
12.	Poniatówka	127	1	0,79	-0,08
13.	Rakołupy	103	3	2,91	1,80
14.	Rakołupy Duże	216	0	0,00	-0,77
15.	Sarniak	77	1	1,30	0,38
16.	Sielec	474	4	0,84	-0,03
17.	Teresin	162	0	0,00	-0,77
18.	Wierzbica	115	5	4,35	3,07
19.	Wygnańce	48	0	0,00	-0,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice i Komisariat Policji w Żmudzi.

Wartość wskaźnika powyżej średniej dla gminy odnotowano w sołectwach: Wierzbica (3,07), Rakołupy (1,80), Nowy Folwark (0,96), Horodysko (0,57), Sarniak (0,38) oraz Majdan Leśniowski (0,06). Wymienione jednostki analityczne są szczególnie narażone na występowanie negatywnego zjawiska obniżenia stopnia bezpieczeństwa

ze względu na stosunkowo dużą ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego.

Specyficzną formę przestępczości stanowi przemoc w rodzinie. Przemoc w rodzinie – zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Istotnym elementem służącym przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieskiej karty”. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Komisariat Policji w Żmudzi w 2021 r. na terenie gminy procedurą „Niebieskiej karty” objęto 5 osób.

Tabela 10. Liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej karty” na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców	Liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej karty”	Liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej karty” na 100 mieszkańców	Zestandaryzowany wskaźnik częstotkowy
1.	Alojzów	192	2	1,04	3,29
2.	Horodysko	197	1	0,51	1,37
3.	Janówka	88	0	0,00	-0,45
4.	Kasiłan	282	0	0,00	-0,45
5.	Kumów Majoracki	289	0	0,00	-0,45
6.	Kumów Plebański	132	0	0,00	-0,45
7.	Leśniowice	339	0	0,00	-0,45
8.	Leśniowice-Kolonia	79	0	0,00	-0,45
9.	Majdan Leśniowski	318	0	0,00	-0,45
10.	Nowy Folwark	51	0	0,00	-0,45
11.	Plisków	186	0	0,00	-0,45
12.	Poniatówka	127	0	0,00	-0,45
13.	Rakołupy	103	0	0,00	-0,45
14.	Rakołupy Duże	216	0	0,00	-0,45
15.	Sarniak	77	0	0,00	-0,45
16.	Sielec	474	1	0,21	0,31
17.	Teresin	162	1	0,62	1,77
18.	Wierzbica	115	0	0,00	-0,45
19.	Wygnańce	48	0	0,00	-0,45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice i Komisariat Policji w Żmudzi.

Procedurą „Niebieskiej karty” w 2021 r. objęto mieszkańców 4 sołectw: Alojzów (3,29), Teresin (1,77), Horodysko (1,37) oraz Sielec (0,31).

Analizowane zjawiska dotyczą różnych aspektów przestępczości oraz poczucia bezpieczeństwa mieszkańców jednostek, dlatego też przy sumowaniu wskaźników częstotkowych przyznano im równe wagi.

Tabela 11. Zestandaryzowany wskaźnik – Przestępczość

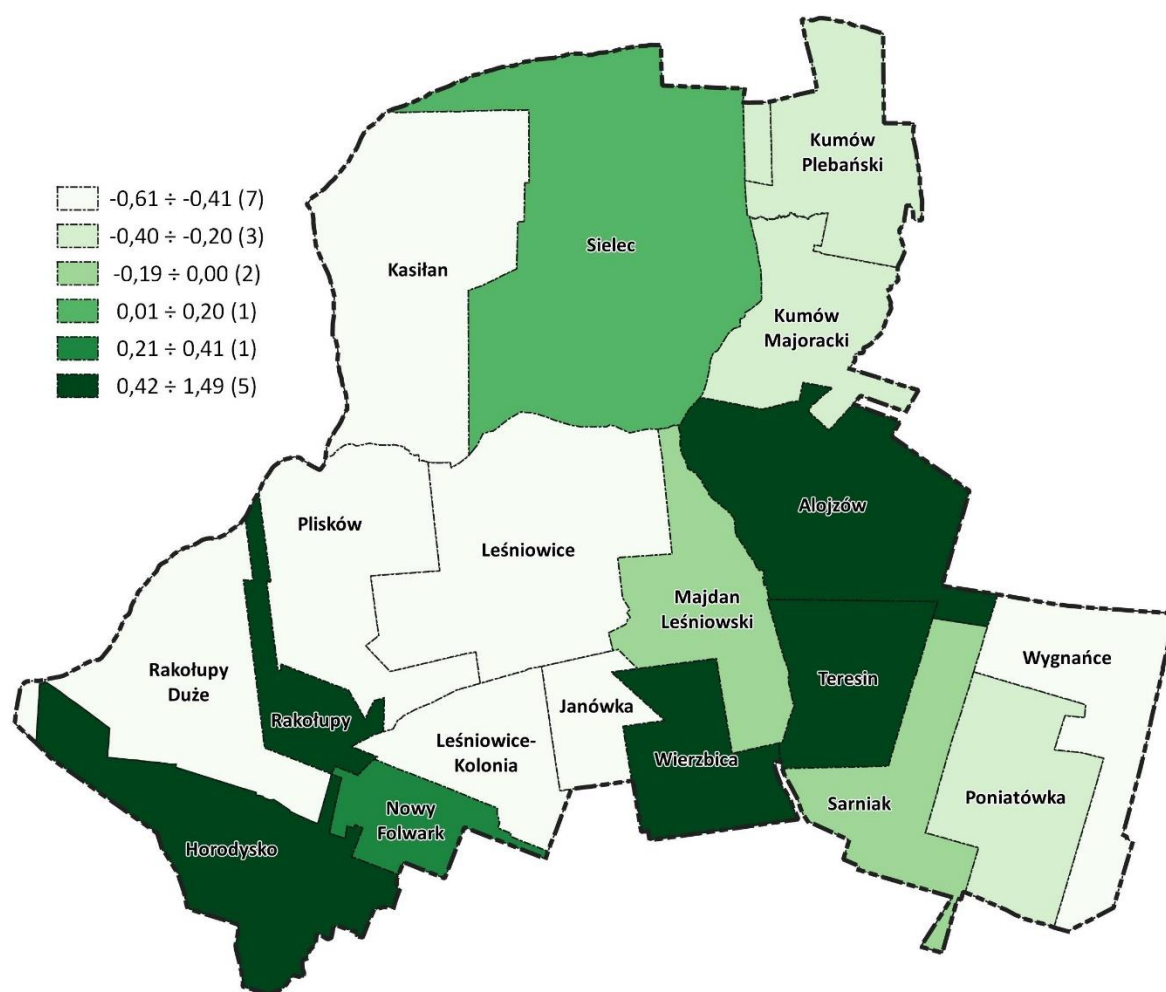
Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Zestandaryzowany wskaźnik częstotkowy – Liczba interwencji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego na 100 mieszkańców	Zestandaryzowany wskaźnik częstotkowy – Liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej karty” na 100 mieszkańców	Zestandaryzowany wskaźnik - Przestępczość
1.	Alojzów	-0,31	3,29	1,49
2.	Horodysko	0,57	1,37	0,97
3.	Janówka	-0,77	-0,45	-0,61

4.	Kasiń	-0,77	-0,45	-0,61
5.	Kumów Majoracki	-0,16	-0,45	-0,31
6.	Kumów Plebański	-0,10	-0,45	-0,28
7.	Leśniowice	-0,77	-0,45	-0,61
8.	Leśniowice-Kolonia	-0,77	-0,45	-0,61
9.	Majdan Leśniowski	0,06	-0,45	-0,20
10.	Nowy Folwark	0,96	-0,45	0,26
11.	Plisków	-0,77	-0,45	-0,61
12.	Poniatówka	-0,08	-0,45	-0,27
13.	Rakołupy	1,80	-0,45	0,68
14.	Rakołupy Duże	-0,77	-0,45	-0,61
15.	Sarniak	0,38	-0,45	-0,04
16.	Sielec	-0,03	0,31	0,14
17.	Teresin	-0,77	1,77	0,50
18.	Wierzbica	3,07	-0,45	1,31
19.	Wygnańce	-0,77	-0,45	-0,61

Źródło: Opracowanie własne.

Na poniższej rycinie przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika dotyczącego przestępczości dla jednostek analitycznych, obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników składowych.

Ryc. 4. Zestandaryzowany wskaźnik – Przestępczość

Źródło: Opracowanie własne.

Dodatkowo wartości wskaźnika dotyczącego przestępczości, czyli powyżej średniej dla gminy odnotowano w 7 sołectwach: Alojzów (1,49), Wierzbica (1,31), Horodysko (0,97), Rakołupy (0,68), Teresin (0,50), Nowy Folwark (0,26) oraz Sielec (0,14).

Wykluczenie społeczne ze względu na niepełnosprawność

Wykluczenie społeczne to zjawisko złożone i wielowymiarowe. Termin ten jest najczęściej definiowany w kategoriach braku uczestnictwa bądź niezdolności do uczestnictwa w ważnych sferach życia zbiorowego: społecznych, gospodarczych, politycznych i kulturowych oraz w normalnych aktywnościach charakterystycznych dla danego społeczeństwa. Osobami szczególnie narażonymi na wykluczenie społeczne, biedę i ubóstwo są osoby z niepełnosprawnościami. Niepełnosprawność skutkuje ograniczeniami w różnych sferach społecznych i gospodarczych. Osoby z niepełnosprawnościami borykają się również z problemami w codziennym funkcjonowaniu, spowodowanymi brakiem udogodnień architektonicznych, które uniemożliwiają swobodne korzystanie z oferty instytucji użytku publicznego i pogłębiają wykluczenie społeczne.

W analizie zjawiska wykluczenia społecznego wykorzystano wskaźnik:

- liczba osób pobierających zasiłki przyznawane z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców.

Zjawisko to uznano, w skali gminy, za najpełniej określającą cechę, o której mowa w ustawie o rewitalizacji, tj. wysoką liczbę mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Tabela 12. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne. Zestandaryzowany wskaźnik - Wykluczenie społeczne ze względu na niepełnosprawność

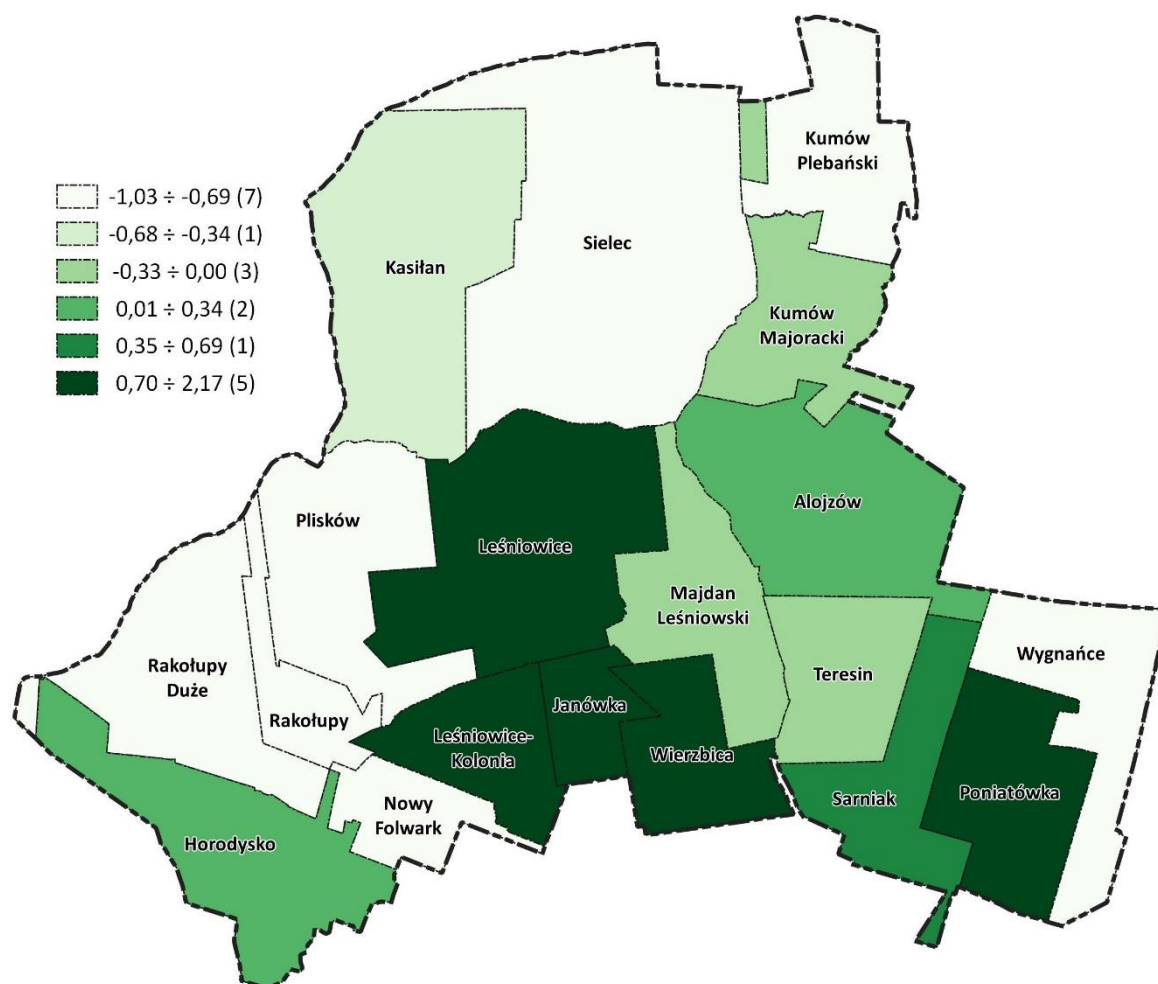
Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców	Liczba osób pobierających zasiłki przyznawane z powodu niepełnosprawności	Liczba osób pobierających zasiłki przyznawane z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	Zestandaryzowany wskaźnik - Wykluczenie społeczne ze względu na niepełnosprawność
1.	Alojzów	192	2	1,04	0,29
2.	Horodysko	197	2	1,02	0,25
3.	Janówka	88	2	2,27	1,84
4.	Kasiń	282	1	0,35	-0,58
5.	Kumów Majoracki	289	2	0,69	-0,15
6.	Kumów Plebański	132	0	0,00	-1,03
7.	Leśniowice	339	5	1,47	0,84
8.	Leśniowice-Kolonia	79	2	2,53	2,17
9.	Majdan Leśniowski	318	2	0,63	-0,23
10.	Nowy Folwark	51	0	0,00	-1,03
11.	Plisków	186	0	0,00	-1,03
12.	Poniatówka	127	2	1,57	0,96
13.	Rakołupy	103	0	0,00	-1,03
14.	Rakołupy Duże	216	0	0,00	-1,03
15.	Sarniak	77	1	1,30	0,61
16.	Sielec	474	1	0,21	-0,76
17.	Teresin	162	1	0,62	-0,25
18.	Wierzbica	115	2	1,74	1,17
19.	Wygnańce	48	0	0,00	-1,03

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach.

Biorąc pod uwagę powyższą analizę, najmniej korzystna sytuacja widoczna jest w sołectwach: Leśniowice-Kolonia (2,17), Janówka (1,84) oraz Wierzbica (1,17). Relatywnie wysoki udział osób pobierających zasiłki przyznawane z powodu niepełnosprawności widoczny jest również na terenie jednostek: Poniatówka (0,96), Leśniowice (0,84), Sarniak (0,61), Alojzów (0,29) oraz Horodysko (0,25).

Na poniższej rycinie przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika dotyczącego wykluczenia społecznego ze względu na niepełnosprawność dla jednostek analitycznych.

Ryc. 5. Zestandaryzowany wskaźnik – Wykluczenie społeczne ze względu na niepełnosprawność

Źródło: Opracowanie własne.

Uczestnictwo w życiu publicznym

Rozwój obszaru jest ściśle powiązany z lokalnym kapitałem społecznym, którego niski poziom oznacza osłabienie więzi społecznych, brak zaufania do instytucji i organizacji, a także bierność i brak zaangażowania w sprawy społeczności lokalnej. Niski poziom kapitału społecznego powoduje dysfunkcje i może prowadzić do słabszego rozwoju gospodarczego, a nawet jego zahamowania. W tym kontekście szczególnie niepokojący jest stosunkowo niski poziom zaangażowania mieszkańców Gminy Leśniowice w działania organizacji pozarządowych (stowarzyszeń, fundacji, organizacji społecznych). W obliczu depopulacji i starzenia się mieszkańców władze samorządowe powinny dążyć do zwiększenia aktywności i integracji społecznej przez rozwijanie organizacji pozarządowych i spółdzielni socjalnych, a także aktywnie angażować mieszkańców w realizację wspólnych przedsięwzięć rozwojowych.

Przejawem istnienia bądź też tworzenia się kapitału społecznego jest świadomość mieszkańców o możliwości współdecydowania w sprawach istotnych dla społeczeństwa, w tym społeczności lokalnej. Za swoisty miernik społeczeństwa obywatelskiego i poziomu kapitału społecznego należy uznać frekwencję w wyborach powszechnych, w tym przede wszystkim w wyborach samorządowych, mających przełożenie na kierunki i charakter działań podejmowanych przez władze publiczne na rzecz rozwoju lokalnego.

Wskaźnik dotyczący poziomu uczestnictwa w życiu publicznym, jest niezwykle istotny dla zobrazowania faktycznego zaangażowania mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych w życie lokalnych wspólnot. Wysoka frekwencja wyborcza cechuje jednostki, których mieszkańcy są zainteresowani życiem publicznym. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych został przeanalizowany na podstawie frekwencji w wyborach samorządowych w 2018 r. w wyborach do rady gminy i wyborach wójta gminy.

Tabela 13. Granice okręgów wyborczych oraz frekwencja w wyborach samorządowych do rady gminy w 2018 r. na terenie Gminy Leśniowice

Numer okręgu	Granice okręgu	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba oddanych głosów	Frekwencja wyborcza
1.	Poniatówka, Wygnańce	150	129	86,00%
2.	Sarniak, Teresin	217	100	46,08%
3.	Alojzów	168	76	45,24%
4.	Janówka, Leśniowice-Kolonia, Wierzbica	253	126	49,80%
5.	Majdan Leśniowski, Politówka	281	160	56,94%
6.	Leśniowice od nr 1 - 68, Plisków-Kolonia	176	89	50,57%
7.	Leśniowice od nr 71A i dalsze	144	88	61,11%
8.	Horodysko, Nowy Folwark	bez głosowania		
9.	Plisków, Rakotupy Małe	159	86	54,09%
10.	Rakotupy, Rakotupy Duże	268	158	58,96%
11.	Sielec od nr 1 - 97	236	141	59,75%
12.	Sielec od nr 99 i dalsze	176	103	58,52%
13.	Dęblina, Kasian	231	152	65,80%
14.	Kumów Majoracki	266	164	61,55%
15.	Kumów Plebański	141	95	67,38%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej <https://wybory2018.pkw.gov.pl/> Dostęp w dniu 27 kwietnia 2022 r.

Tabela 14. Granice okręgów wyborczych oraz frekwencja w wyborach samorządowych wójta gminy w 2018 r. na terenie Gminy Leśniowice

Numer obwodu	Granice obwodu	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba oddanych głosów	Frekwencja wyborcza
1.	Poniatówka, Wygnańce, Teresin, Sarniak	367	209	56,95%
2.	Alojzów, Janówka, Leśniowice, Leśniowice-Kolonia, Majdan Leśniowski, Plisków-Kolonia, Politówka, Wierzbica	1 022	539	52,74%
3.	Horodysko, Nowy Folwark, Plisków, Rakotupy, Rakotupy Duże, Rakotupy Małe	648	366	56,48%
4.	Dębina, Kasian, Sielec	643	395	61,43%
5.	Kumów Majoracki, Kumów Plebański	407	259	63,64%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej <https://wybory2018.pkw.gov.pl/> Dostęp w dniu 27 kwietnia 2022 r..

W analizie zjawiska uczestnictwa w życiu publicznym wykorzystano wskaźnik:

- średnia frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 r. (wybory do rady gminy, wybory wójta gminy).

Tabela 15. Średnia frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 r. (wybory do rady gminy, wybory wójta gminy) w podziale na jednostki analityczne. Zestandaryzowany wskaźnik – Uczestnictwo w życiu publicznym.

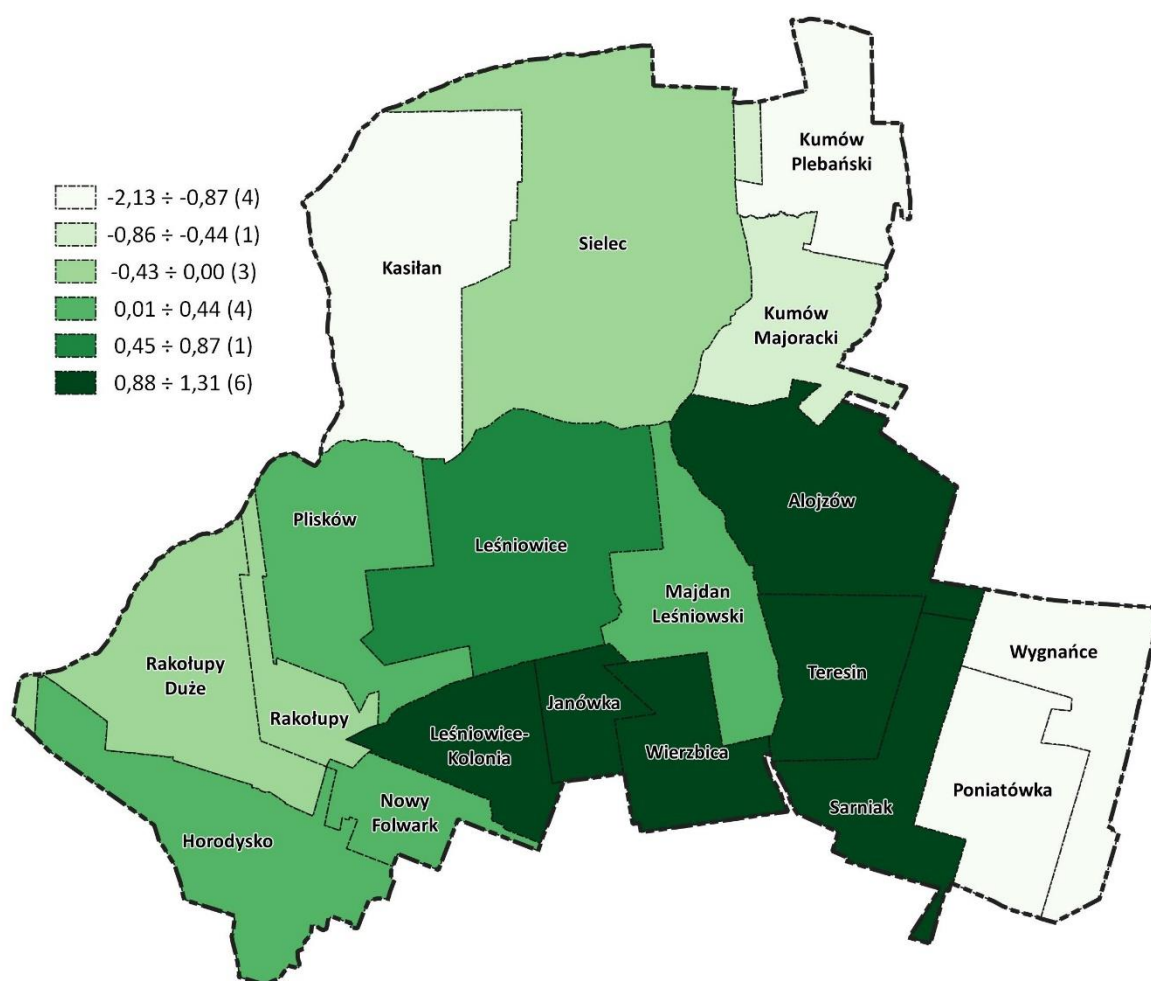
Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Frekwencja w wyborach do rady gminy	Frekwencja w wyborach wójta gminy	Średnia frekwencja w wyborach samorządowych	Zestandaryzowany wskaźnik – Uczestnictwo w życiu publicznym
1.	Alojzów	45,24%	52,74%	48,99%	1,31
2.	Horodysko	-	56,48%	56,48%	0,17
3.	Janówka	49,80%	52,74%	51,27%	0,96
4.	Kasiłan	65,80%	61,43%	63,62%	-0,93
5.	Kumów Majoracki	61,55%	63,64%	62,60%	-0,77
6.	Kumów Plebański	67,38%	63,64%	65,51%	-1,22
7.	Leśniowice	55,84%	52,74%	54,29%	0,50
8.	Leśniowice-Kolonia	49,80%	52,74%	51,27%	0,96
9.	Majdan Leśniowski	56,94%	52,74%	54,84%	0,42
10.	Nowy Folwark	-	56,48%	56,48%	0,17
11.	Plisków	54,09%	56,48%	55,29%	0,35
12.	Poniatówka	86,00%	56,95%	71,48%	-2,13
13.	Rakołupy	58,96%	56,48%	57,72%	-0,02
14.	Rakołupy Duże	58,96%	56,48%	57,72%	-0,02
15.	Sarniak	46,08%	56,95%	51,52%	0,93
16.	Sielec	59,14%	61,43%	60,29%	-0,42
17.	Teresin	46,08%	56,95%	51,52%	0,93
18.	Wierzbica	49,80%	52,74%	51,27%	0,96
19.	Wygnańce	86,00%	56,95%	71,48%	-2,13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Na podstawie powyższych danych można zauważyć znaczne różnice pomiędzy frekwencją w poszczególnych jednostkach analitycznych. Najmniej uprawnionych do głosowania osób wzięło w nich udział w sołectwach: Alojzów (1,31), Leśniowice-Kolonia (0,96), Janówka (0,96), Wierzbica (0,96), Teresin (0,93) i Sarniak (0,93). Relatywnie niską frekwencją wyborczą charakteryzują się również sołectwa: Leśniowice (0,50), Majdan Leśniowski (0,42), Plisków (0,35), Horodysko (0,17) oraz Nowy Folwark (0,17). Frekwencja w tych jednostkach nie przekroczyła średniej wartości dla gminy. Najwyższą frekwencję wyborczą odnotowano w sołectwach: Poniatówka (-2,13) oraz Wygnańce (-2,13).

Na poniższej rycinie przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika dotyczącego uczestnictwa w życiu publicznym dla jednostek analitycznych.

Ryc. 6. Zestandaryzowany wskaźnik – Uczestnictwo w życiu publicznym

Źródło: Opracowanie własne.

Sytuacja demograficzna

Liczba i struktura ludności, będące następstwem procesów demograficznych zachodzących na danym obszarze, w znacznym stopniu wpływają na całokształt procesów społecznych i ekonomicznych. Analiza przemian w sferze demografii stanowi podstawę wszelkich ocen sytuacji społeczno-gospodarczej oraz analiz konkurencyjności, jak również jest jedną z najważniejszych przesłanek podejmowania decyzji związanych z polityką lokalną.

Zmiany demograficzne zachodzące w gminie przeanalizowano na podstawie dwóch wskaźników częściowych:

- zmiana liczby ludności w stosunku do roku 2019;
- liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Gmina Leśniowice, podobnie jak województwo lubelskie, dotknięta jest negatywnymi zjawiskami demograficznymi. Problemem obszaru jest przede wszystkim ubytek mieszkańców, wynikający zarówno z ujemnego przyrostu naturalnego, jak również odpływu migracyjnego ludności. Zjawisko depopulacji wpływa negatywnie na zasoby kapitału ludzkiego, który ma znaczny wpływ na atrakcyjność inwestycyjną i dalszy rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Depopulacja może wywołać szereg niekorzystnych konsekwencji, w szczególności ze względu na fakt, że migracja jest procesem selektywnym – wyraźnie wyższe od średnich są wskaźniki migracji dla ludzi młodych, o wyższym poziomie wykształcenia. W rezultacie znaczące ujemne saldo migracji może oznaczać odpływ najlepszej, z punktu widzenia ekonomicznej przyszłości obszaru, części jego mieszkańców.

Tabela 16. Zmiana liczby ludności w stosunku do roku 2019 w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców według stanu na 31.12.2019 r.	Liczba mieszkańców według stanu na 31.12.2021 r.	Zmiana liczby ludności	Zestandaryzowany wskaźnik częstkowy
1.	Alojzów	191	192	0,52%	-0,43
2.	Horodysko	200	197	-1,50%	-0,03
3.	Janówka	95	88	-7,37%	1,14
4.	Kasiń	282	282	0,00%	-0,33
5.	Kumów Majoracki	289	289	0,00%	-0,33
6.	Kumów Plebański	136	132	-2,94%	0,26
7.	Leśniowice	363	339	-6,61%	0,99
8.	Leśniowice-Kolonia	80	79	-1,25%	-0,08
9.	Majdan Leśniowski	312	318	1,92%	-0,71
10.	Nowy Folwark	44	51	15,91%	-3,50
11.	Plisków	197	186	-5,58%	0,79
12.	Poniatówka	134	127	-5,22%	0,72
13.	Rakołupy	110	103	-6,36%	0,94
14.	Rakołupy Duże	218	216	-0,92%	-0,14
15.	Sarniak	83	77	-7,23%	1,12
16.	Sielec	477	474	-0,63%	-0,20
17.	Teresin	164	162	-1,22%	-0,08
18.	Wierzbica	118	115	-2,54%	0,18
19.	Wygnańce	48	48	0,00%	-0,33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice.

Najmniej korzystna sytuacja widoczna jest w sołectwach: Janówka (1,14), Sarniak (1,12), Leśniowice (0,99), Rakołupy (0,94), Plisków (0,79), Poniatówka (0,72), Kumów Plebański (0,26) oraz Wierzbica (0,18).

Analiza danych dotyczących struktury demograficznej wskazuje również na utrzymującą się niekorzystną strukturę wiekową populacji gminy – spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz zwiększanie się grupy osób w wieku poprodukcyjnym. Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym nakłada na gminę obowiązek realizacji skutecznych działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów, z którymi borykają się osoby starsze. Problemy te związane są zarówno z pogorszeniem stanu zdrowia (choroby, niepełnosprawność, kłopoty w radzeniu sobie w codziennych sprawach), jak również z osłabieniem więzi społecznych (ograniczenie kontaktów, wycofanie się z życia społecznego, samotność). Jednocześnie problem dla osób starszych stanowią bariery architektoniczne, które stanowią znaczące utrudnienie ograniczające dostęp do przestrzeni publicznej, czy miejsc integracji społecznej. Uwzględniając wyniki prognozy demograficznej, w tym zmieniającą się strukturę ludności, konieczne jest dostosowanie działań związanych z rozwojem infrastruktury społecznej do potrzeb powiększającej się społeczności osób starszych, a także rozwój usług społecznych z zakresu opieki i aktywizacji osób starszych i długotrwale chorych. Należy również założyć, że w kolejnych latach będzie wzrastało zapotrzebowanie na różne formy wsparcia seniorów tj. usługi w miejscu zamieszkania, placówki pobytu całodobowego oraz wsparcia środowiskowego.

Tabela 17. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Zestandaryzowany wskaźnik częstkowy
1.	Alojzów	119	41	34,45	-0,54
2.	Horodysko	119	54	45,38	0,51
3.	Janówka	61	18	29,51	-1,02
4.	Kasiń	166	54	32,53	-0,72

5.	Kumów Majoracki	187	60	32,09	-0,77
6.	Kumów Plebański	87	32	36,78	-0,32
7.	Leśniowice	201	75	37,31	-0,26
8.	Leśniowice-Kolonia	45	19	42,22	0,21
9.	Majdan Leśniowski	180	95	52,78	1,22
10.	Nowy Folwark	28	15	53,57	1,30
11.	Plisków	118	31	26,27	-1,33
12.	Poniatówka	71	25	35,21	-0,47
13.	Rakołupy	59	26	44,07	0,39
14.	Rakołupy Duże	122	46	37,70	-0,23
15.	Sarniak	46	23	50,00	0,96
16.	Sielec	298	90	30,20	-0,95
17.	Teresin	86	45	52,33	1,18
18.	Wierzbica	73	18	24,66	-1,48
19.	Wygnańce	25	16	64,00	2,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice.

Najwyższa liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym występuje w sołectwach: Wygnańce (2,30), Majdan Leśniowski (1,22) oraz Teresin (1,18). Wysokim udziałem mieszkańców w wieku poprodukcyjnym cechują się również sołectwa: Sarniak (0,96), Horodysko (0,51), Rakołupy (0,39) i Leśniowice-Kolonia (0,21).

Analizowane zjawiska dotyczą różnych aspektów sytuacji demograficznej jednostek, dlatego też przy sumowaniu wskaźników częściowych przyznano im równe wagi.

Tabela 18. Zestandaryzowany wskaźnik – Sytuacja demograficzna

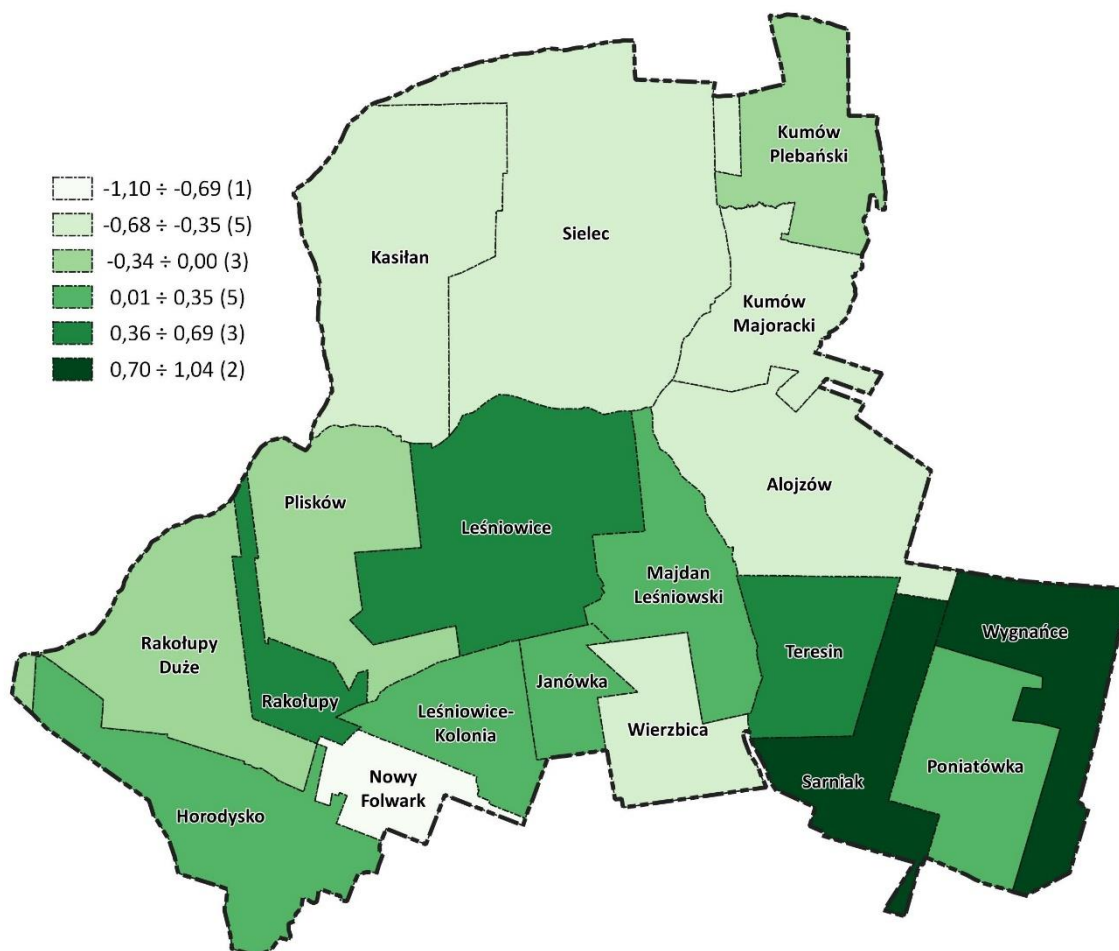
Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Zestandaryzowany wskaźnik częściowy – Zmiana liczby ludności w stosunku do roku 2019	Zestandaryzowany wskaźnik częściowy – Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Zestandaryzowany wskaźnik – Sytuacja demograficzna
1.	Alojzów	-0,43	-0,54	-0,49
2.	Horodysko	-0,03	0,51	0,24
3.	Janówka	1,14	-1,02	0,06
4.	Kasiń	-0,33	-0,72	-0,53
5.	Kumów Majoracki	-0,33	-0,77	-0,55
6.	Kumów Plebański	0,26	-0,32	-0,03
7.	Leśniowice	0,99	-0,26	0,37
8.	Leśniowice-Kolonia	-0,08	0,21	0,07
9.	Majdan Leśniowski	-0,71	1,22	0,26
10.	Nowy Folwark	-3,50	1,30	-1,10
11.	Plisków	0,79	-1,33	-0,27
12.	Poniatówka	0,72	-0,47	0,13
13.	Rakołupy	0,94	0,39	0,67
14.	Rakołupy Duże	-0,14	-0,23	-0,19
15.	Sarniak	1,12	0,96	1,04
16.	Sielec	-0,20	-0,95	-0,58
17.	Teresin	-0,08	1,18	0,55
18.	Wierzbica	0,18	-1,48	-0,65
19.	Wygnańce	-0,33	2,30	0,99

Źródło: Opracowanie własne.

Dodatknie wartości wskaźnika dotyczącego sytuacji demograficznej, czyli powyżej średniej dla gminy odnotowano w 10 sołectwach: Sarniak (1,04), Wygnańce (0,99), Rakolupy (0,67), Teresin (0,55), Leśniowice (0,37), Majdan Leśniowski (0,26), Horodysko (0,24), Poniatówka (0,13), Leśniowice-Kolonia (0,07) oraz Janówka (0,06).

Na poniższej rycinie przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika dotyczącego sytuacji demograficznej dla jednostek analitycznych, obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników składowych.

Ryc. 7. Zestandaryzowany wskaźnik – Sytuacja demograficzna

Źródło: Opracowanie własne.

Poziom edukacji

Miernikiem poziomu edukacji, jako istotnego czynnika społecznego, o którym mowa w ustawie o rewitalizacji są wyniki egzaminów ósmoklasisty. Jest to zjawisko, które w niniejszym raporcie zostało przeanalizowane jako uzupełniające, ze względu na dostępność, jakość danych i jednorodność pokrycia nimi obszaru gminy, które nie pozwoliły na jego włączenie do wskaźnika syntetycznego. W związku z powyższym zdecydowano się nie brać pod uwagę zjawiska poziomu edukacji przy określaniu obszarów gminy z kumulacją negatywnych zjawisk. Jednak ze względu na jego znaczenie poniżej przedstawiono analizę w możliwym odniesieniu do jednostek.

Występowanie licznych negatywnych zjawisk w sferze społecznej (m.in. bezrobocie i ubóstwa) często negatywnie oddziałuje na najmłodszych mieszkańców obszaru, przekładając się na ich wyniki w nauce. Złe wyniki w nauce na wczesnym etapie życia mogą negatywnie wpływać na dalszy rozwój osobisty, prowadzić do gorszej sytuacji materialnej, życiowej oraz wykluczenia z różnego rodzaju aktywności. Wobec powyższego w ramach uzupełniającej analizy wskaźnikowej sfery społecznej rozpatrzono również różnice w poziomie edukacji poszczególnych jednostek analitycznych. Wskaźnikiem, który w sposób możliwie obiektywny pozwala oszacować

pewien potencjał edukacyjny jednostek jest średni wynik uczniów szkół podstawowych z egzaminu 8-klasisty w 2021 r. z języka polskiego, matematyki oraz języka angielskiego.

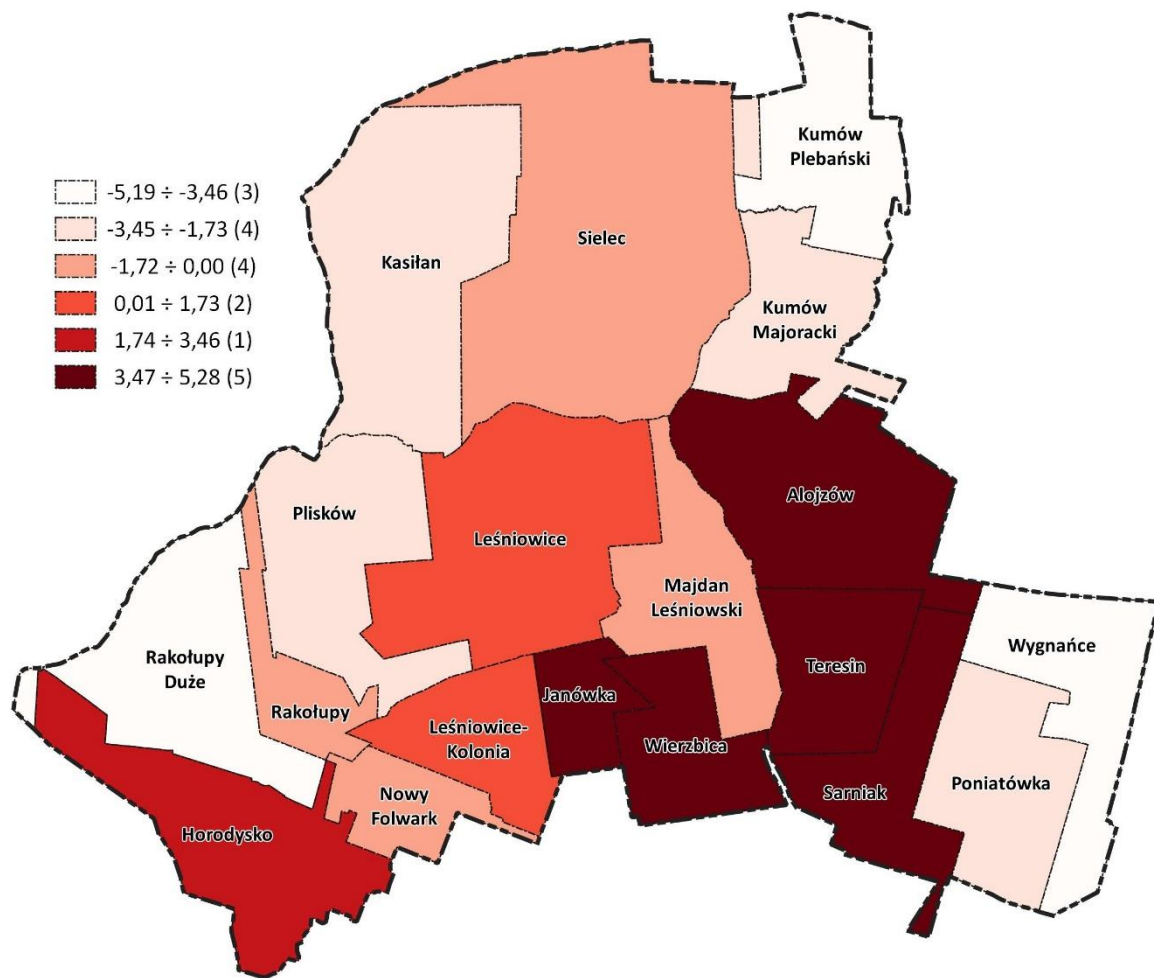
Od 1 września 2019 r. na terenie gminy funkcjonują dwie szkoły podstawowe prowadzone przez Leśniowskie Stowarzyszenie Oświatowo-Samorządowe tj. Szkoła Podstawowa w Leśniowicach oraz Szkoła Podstawowa w Sielcu. W 2020 r. każdy ósmoklasista przystąpił do egzaminu z trzech przedmiotów obowiązkowych: języka polskiego, matematyki i języka obcego nowożytnego. Zadania sprawdzały, w jakim stopniu uczniowie opanowali wymagania ogólne i szczegółowe, z zakresu trzech przedmiotów egzaminacyjnych, określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla II etapu edukacyjnego. W roku szkolnym 2019/2020 z egzaminu z języka polskiego ósmoklasiści ze szkół podstawowych z terenu Gminy Leśniowice uzyskali średnio 51% punktów możliwych do zdobycia (wobec 59% w powiecie chełmskim), z matematyki – 34% (wobec 42% w powiecie chełmskim), natomiast z języka angielskiego – 34% (wobec 45% w powiecie chełmskim). Biorąc pod uwagę wyniki poszczególnych szkół podstawowych, należy zauważyć, że wyższe wyniki z języka polskiego, matematyki oraz języka angielskiego osiągnęli uczniowie Szkoły Podstawowej w Sielcu. W przypadku egzaminu z języka polskiego najniższą średnią wyników odnotowano w jednostkach: Alojzów, Nowy Folwark oraz Wierzbica. W odniesieniu do egzaminu z matematyki najniższe średnie odnotowano w czterech jednostkach: Leśniowice, Poniatówka, Nowy Folwark, Plisków. Natomiast w przypadku egzaminu z języka angielskiego najgorsze wyniki odnotowano w jednostkach: Poniatówka, Horodysko, Alojzów oraz Majdan Leśniowski.

Podsumowanie diagnozy koncentracji negatywnych zjawisk społecznych

Z obszarami z kumulacją zjawisk kryzysowych mamy do czynienia w sytuacji koncentracji negatywnych zjawisk społecznych. Aby móc stwierdzić, że na danym terenie występuje taka sytuacja, dokonano sumowania wskaźników poszczególnych zjawisk, otrzymując syntetyczny wskaźnik społeczny. Wartość tego wskaźnika pozwala określić natężenie zjawisk kryzysowych na terenie danej jednostki analitycznej - im wyższa wartość wskaźnika tym większe natężenie zjawisk kryzysowych.

Niekorzystne, dodatnie wartości syntetycznego wskaźnika społecznego, czyli powyżej średniej dla gminy odnotowano w 8 sołectwach: Alojzów, Horodysko, Janówka, Leśniowice, Leśniowice-Kolonia, Sarniak, Teresin, Wierzbica. Ich przestrzenne rozmieszczenie wskazuje na koncentrację analizowanych zjawisk w centralnej oraz południowej części Gminy Leśniowice.

Ryc. 8. Rozkład przestrzenny syntetycznego wskaźnika społecznego

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 19. Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników społecznych i syntetycznego wskaźnika społecznego

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Bezrobocie	Ubóstwo	Przestępczość	Wykluczenie społeczne ze względu na niepełnosprawność	Uczestnictwo w życiu publicznym	Sytuacja demograficzna	Syntetyczny wskaźnik społeczny
1.	Alojzów	1,00	0,83	1,49	0,29	1,31	-0,49	4,43
2.	Horodysko	0,35	0,66	0,97	0,25	0,17	0,24	2,64
3.	Janówka	0,83	1,10	-0,61	1,84	0,96	0,06	4,18
4.	Kasiń	0,51	-1,13	-0,61	-0,58	-0,93	-0,53	-3,27
5.	Kumów Majoracki	-0,34	-0,32	-0,31	-0,15	-0,77	-0,55	-2,44
6.	Kumów Plebański	-0,48	-0,80	-0,28	-1,03	-1,22	-0,03	-3,84
7.	Leśniowice	-0,47	-0,23	-0,61	0,84	0,50	0,37	0,40
8.	Leśniowice-Kolonia	-1,53	-0,18	-0,61	2,17	0,96	0,07	0,88
9.	Majdan Leśniowski	-0,64	-0,91	-0,20	-0,23	0,42	0,26	-1,30
10.	Nowy Folwark	0,35	0,55	0,26	-1,03	0,17	-1,10	-0,80
11.	Plisków	0,02	-0,28	-0,61	-1,03	0,35	-0,27	-1,82
12.	Poniatówka	-1,34	0,23	-0,27	0,96	-2,13	0,13	-2,42
13.	Rakołupy	-0,60	-0,03	0,68	-1,03	-0,02	0,67	-0,33
14.	Rakołupy Duże	-0,76	-1,92	-0,61	-1,03	-0,02	-0,19	-4,53
15.	Sarniak	-0,39	1,72	-0,04	0,61	0,93	1,04	3,87
16.	Sielec	0,93	-0,03	0,14	-0,76	-0,42	-0,58	-0,72
17.	Teresin	2,56	0,99	0,50	-0,25	0,93	0,55	5,28
18.	Wierzbica	0,97	1,19	1,31	1,17	0,96	-0,65	4,95
19.	Wygnańce	-0,98	-1,43	-0,61	-1,03	-2,13	0,99	-5,19

Źródło: Opracowanie własne.

Analiza występowania negatywnych zjawisk w pozostałych sferach

Zgodnie z przepisami ustawowymi, obszar gminy, na którym występuje kumulacja negatywnych zjawisk społecznych, czyli znajdujący się w stanie kryzysowym można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z negatywnych zjawisk (art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji):

- gospodarczych, w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- środowiskowych, w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych, w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych, w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zgodnie z przyjętą metodologią, jeśli w danej jednostce analitycznej zidentyfikowano przynajmniej jeden wskaźnik cząstkowy wyższy od 0 dotyczący sfery gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej lub technicznej to uznano, że w danej jednostce występują negatywne zjawiska w tej sferze.

Sfera gospodarcza

Przedsiębiorczość jest istotnym czynnikiem decydującym o rozwoju społecznym i gospodarczym układów przestrzennych w różnych skalach, również lokalnych. Obok przedstawionej i omówionej powyżej struktury bezrobocia (generującej stan kryzysowy przede wszystkim w sferze społecznej) kluczowymi wskaźnikami obrazującym sytuację gospodarczą w Gminie Leśniowice są dane dotyczące podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Na terenie Gminy Leśniowice na koniec 2021 r. w rejestrze REGON zaewidencjonowanych było 196 podmiotów gospodarczych, co stanowi 4,14% ogółu podmiotów zarejestrowanych w powiecie chełmskim. Wskaźnik przedsiębiorczości obszaru, obrazujący liczbę podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców wyniósł 54 i był niższy zarówno od średniej wartości dla powiatu chełmskiego (59), jak i województwa lubelskiego (92). Zdecydowana większość zarejestrowanych podmiotów działa w sektorze prywatnym. Najliczniejszą grupę stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Formy prawne prowadzonej działalności przekładają się na strukturę wielkościową przedsiębiorstw. W strukturze podmiotów gospodarki w Gminie Leśniowice zdecydowanie dominują mikroprzedsiębiorstwa o liczbie pracujących do 9 osób.

Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej analizowano na podstawie trzech wskaźników:

- liczba osób prowadzących działalność gospodarczą według głównego miejsca prowadzenia działalności na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym;
- liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2019-2021 na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym;
- liczba podmiotów gospodarczych, które wyrejestrowały lub zawiesiły działalność w latach 2019-2021 na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Wskaźnikiem opisującym stan przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki na terenie Gminy Leśniowice jest liczba podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Niska wartość tego wskaźnika świadczy o niezadowalającym stopniu przedsiębiorczości mieszkańców, który skutkować może niską atrakcyjnością inwestycyjną jednostki, niedostateczną ofertą świadczonych usług czy też pogłębianiem się zjawiska bezrobocia i ubóstwa, a co za tym idzie występowaniem zjawiska wykluczenia społecznego.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Leśniowice, według stanu na koniec 2021 r. na terenie gminy działalność gospodarczą prowadziło 59 osób fizycznych (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie).

Tabela 20. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą według głównego miejsca prowadzenia działalności na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Zestandaryzowany wskaźnik
1.	Alojzów	119	9	7,56	-2,01
2.	Horodysko	119	0	0,00	1,15
3.	Janówka	61	2	3,28	-0,22
4.	Kasiń	166	3	1,81	0,40
5.	Kumów Majoracki	187	4	2,14	0,26
6.	Kumów Plebański	87	2	2,30	0,19
7.	Leśniowice	201	10	4,98	-0,93
8.	Leśniowice-Kolonia	45	3	6,67	-1,63
9.	Majdan Leśniowski	180	4	2,22	0,22
10.	Nowy Folwark	28	0	0,00	1,15
11.	Plisków	118	1	0,85	0,80
12.	Poniatówka	71	4	5,63	-1,20
13.	Rakołupy	59	4	6,78	-1,68
14.	Rakołupy Duże	122	4	3,28	-0,22
15.	Sarniak	46	0	0,00	1,15
16.	Sielec	298	7	2,35	0,17
17.	Teresin	86	1	1,16	0,67
18.	Wierzbica	73	1	1,37	0,58
19.	Wygnańce	25	0	0,00	1,15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice.

Najmniej korzystna sytuacja widoczna jest w jednostkach zlokalizowanych w południowej części gminy: Horodysko (1,15), Nowy Folwark (1,15), Sarniak (1,15) i Wygnańce (1,15), gdzie żaden z mieszkańców nie prowadzi działalności gospodarczej. Dodatnią wartością wskaźnika charakteryzują się również sołectwa: Plisków (0,80), Teresin (0,67), Wierzbica (0,58), Kasiń (0,40), Kumów Majoracki (0,26), Majdan Leśniowski (0,22), Kumów Plebański (0,19) oraz Sielec (0,17). Relatywnie wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców widoczny jest natomiast na terenie jednostek położonych w centrum gminy, gdzie skupia się działalność handlowa i usługowa.

Przy opisie sytuacji w sferze gospodarczej istotne jest przeanalizowanie różnych zagadnień w perspektywie kilkuletniej, dlatego też w przypadku wskaźników dotyczących podmiotów nowo powstałych oraz podmiotów gospodarczych, które wyrejestrowały lub zawiesiły działalność uwzględniono w dane za lata 2019-2021.

Poziom przedsiębiorczości oraz poziom zainteresowania prowadzeniem działalności gospodarczej wśród lokalnej społeczności obrazuje liczba nowo powstających podmiotów gospodarczych. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Leśniowice w latach 2019-2021 na terenie gminy prowadzenie działalności gospodarczej rozpoczęło 35 podmiotów.

Tabela 21. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Zestandaryzowany wskaźnik
1.	Alojzów	119	1	0,84	0,54
2.	Horodysko	119	0	0,00	0,99
3.	Janówka	61	2	3,28	-0,75
4.	Kasiń	166	3	1,81	0,03
5.	Kumów Majoracki	187	3	1,60	0,14
6.	Kumów Plebański	87	0	0,00	0,99
7.	Leśniowice	201	8	3,98	-1,12
8.	Leśniowice-Kolonia	45	2	4,44	-1,36
9.	Majdan Leśniowski	180	1	0,56	0,69
10.	Nowy Folwark	28	0	0,00	0,99
11.	Plisków	118	0	0,00	0,99
12.	Poniatówka	71	3	4,23	-1,25
13.	Rakołupy	59	2	3,39	-0,81
14.	Rakołupy Duże	122	3	2,46	-0,31
15.	Sarniak	46	3	6,52	-2,46
16.	Sielec	298	3	1,01	0,46
17.	Teresin	86	0	0,00	0,99
18.	Wierzbica	73	1	1,37	0,26
19.	Wygnańce	25	0	0,00	0,99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice.

Najwyższą liczbę nowo powstałych podmiotów gospodarczych w odniesieniu do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym zarejestrowano w sołectwie Sarniak (-2,46). Wysoki przyrost podmiotów gospodarczych cechował także sołectwa: Leśniowice-Kolonia (-1,36), Poniatówka (-1,25), Leśniowice (-1,12), Rakołupy (-0,81), Janówka (-0,75) oraz Rakołupy Duże (-0,31). Pozostałe jednostki osiągnęły wartość wskaźnika powyżej wartości referencyjnej. Najmniejszym zainteresowaniem lokalizacją nowych działalności gospodarczych cechowały się sołectwa: Horodysko (0,99), Kumów Plebański (0,99), Nowy Folwark (0,99), Plisków (0,99), Teresin (0,99) oraz Wygnańce (0,99), a w dalszej kolejności także: Majdan Leśniowski (0,69), Alojzów (0,54), Sielec (0,46), Wierzbica (0,26), Kumów Majoracki (0,14) i Kasiń (0,03).

O negatywnej sytuacji w sferze gospodarczej świadczy także słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Zjawisko to obrazuje liczba podmiotów gospodarczych, które zaprzestały czasowo lub na stałe swojej działalności. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Leśniowicach w latach 2019-2021 działalność gospodarczą wyrejestrowało lub zawiesiło 41 podmiotów.

Tabela 22. Liczba podmiotów gospodarczych, które wyrejestrowały lub zawiesiły działalność w latach 2019-2021 na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Liczba podmiotów gospodarczych, które wyrejestrowały lub zawiesiły działalność	Liczba podmiotów gospodarczych, które wyrejestrowały lub zawiesiły działalność na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Zestandaryzowany wskaźnik
1.	Alojzów	119	1	0,84	-0,70
2.	Horodysko	119	0	0,00	-1,10
3.	Janówka	61	1	1,64	-0,32
4.	Kasiń	166	4	2,41	0,04
5.	Kumów Majoracki	187	4	2,14	-0,09
6.	Kumów Plebański	87	1	1,15	-0,56
7.	Leśniowice	201	7	3,48	0,55
8.	Leśniowice-Kolonia	45	3	6,67	2,07
9.	Majdan Leśniowski	180	3	1,67	-0,31
10.	Nowy Folwark	28	2	7,14	2,29
11.	Plisków	118	1	0,85	-0,70
12.	Poniatówka	71	2	2,82	0,24
13.	Rakołupy	59	1	1,69	-0,30
14.	Rakołupy Duże	122	1	0,82	-0,71
15.	Sarniak	46	3	6,52	2,00
16.	Sielec	298	5	1,68	-0,30
17.	Teresin	86	1	1,16	-0,55
18.	Wierzbica	73	1	1,37	-0,45
19.	Wygnańce	25	0	0,00	-1,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice.

Najwyższą liczbę podmiotów gospodarczych, które wykreśliły lub zawiesiły działalność w odniesieniu do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym zarejestrowano w sołectwach: Nowy Folwark (2,29), Leśniowice-Kolonia (2,07) oraz Sarniak (2,00). Jednocześnie – z wyjątkiem sołectwa Leśniowice-Kolonia – są to obszary, w których odnotowano niską wartość wskaźnika przedsiębiorczości mieszkańców. Wysoki ubytek podmiotów gospodarczych cechował także jednostki: Leśniowice (0,55), Poniatówka (0,24) oraz Kasiń (0,04).

Tabela 23. Podsumowanie analizy negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Zestandaryzowany wskaźnik - Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Zestandaryzowany wskaźnik - Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Zestandaryzowany wskaźnik - Liczba podmiotów gospodarczych, które wyrejestrowały lub zawiesiły działalność na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Liczba negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej
1.	Alojzów	-	+	-	1
2.	Horodysko	+	+	-	2
3.	Janówka	-	-	-	0
4.	Kasiń	+	+	+	3
5.	Kumów Majoracki	+	+	-	2
6.	Kumów Plebański	+	+	-	2
7.	Leśniowice	-	-	+	1
8.	Leśniowice-Kolonia	-	-	+	1

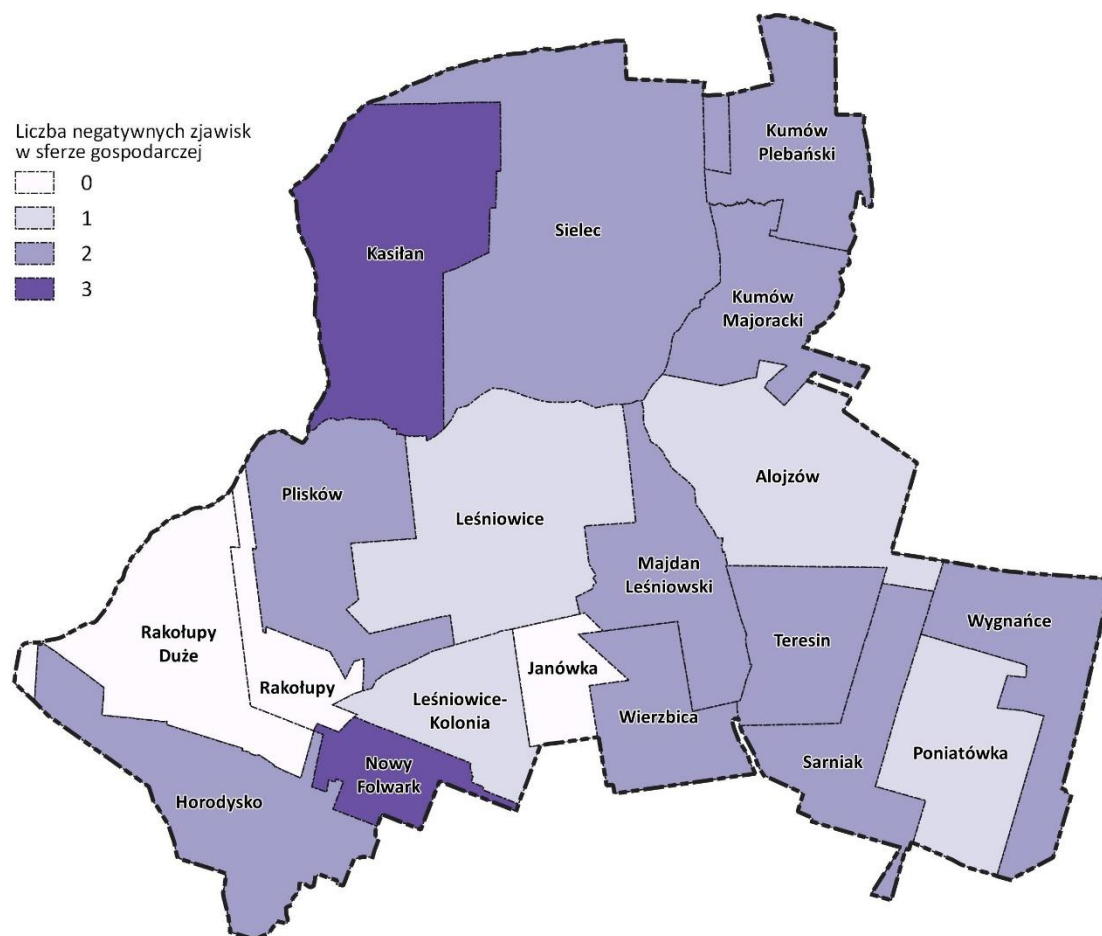
9.	Majdan Leśniowski	+	+	-	2
10.	Nowy Folwark	+	+	+	3
11.	Plisków	+	+	-	2
12.	Poniatówka	-	-	+	1
13.	Rakołupy	-	-	-	0
14.	Rakołupy Duże	-	-	-	0
15.	Sarniak	+	-	+	2
16.	Sielec	+	+	-	2
17.	Teresin	+	+	-	2
18.	Wierzbica	+	+	-	2
19.	Wygnańce	+	+	-	2

Źródło: Opracowanie własne.

W sferze gospodarczej dokonano analizy trzech wskaźników przedstawiających poziom zjawisk kryzysowych. Największa skala zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej występuje na terenie sołectw Kasian i Nowy Folwark, gdzie zaobserwowano występowanie negatywnych zjawisk dotyczących niskiego stopnia przedsiębiorczości, niskiej aktywności gospodarczej mieszkańców oraz słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw. Negatywnie zjawiska w sferze gospodarczej odnotowano również w sołectwach: Alojzów, Horodysko, Kumów Majoracki, Kumów Plebański, Leśniowice, Leśniowice-Kolonia, Majdan Leśniowski, Plisków, Poniatówka, Sarniak, Sielec, Teresin, Wierzbica oraz Wygnańce.

Rozkład przestrzenny oraz natężenie negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej zaprezentowano na poniższej rycinie.

Ryc. 9. Rozkład przestrzenny oraz natężenie zjawisk w sferze gospodarczej

Źródło: Opracowanie własne.

Sfera środowiskowa

Jednym z równie ważnych aspektów diagnozy obszarów zdegradowanych, wymagających działań interwencyjnych jest sfera środowiskowa. Kondycja środowiska naturalnego wpływa na jakość życia mieszkańców oraz stanowi o atrakcyjności i potencjale danego obszaru.

Negatywne zjawiska w sferze środowiskowej analizowano na podstawie dwóch wskaźników:

- udział budynków wyposażonych w źródła ciepła (piece grzewcze, kotłownie) na paliwo stałe (węgiel) w ogólnej liczbie budynków¹,
- udział masy wyborów zawierających azbest w ogólnej masie wyrobów pozostałej do unieszkodliwienia.

Monitoring jakości powietrza atmosferycznego prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Lublinie. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa lubelskiego wyznaczono 2 strefy: Aglomerację Lubelską (kod strefy: PL0601) oraz strefę lubelską (kod strefy: PL0602). Stan jakości powietrza określa ocena roczna sporządzona na podstawie informacji o poziomach stężeń substancji zanieczyszczających powietrze. W 2020 r. program pomiarów jakości powietrza realizowany był zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2016 – 2020. W skład całej sieci monitoringu wchodzi 12 stacji pomiarowych. Na terenie Gminy Leśniowice nie ma zlokalizowanej stacji pomiarowej, jednak o stanie czystości powietrza w Gminie świadczyć może ogólna klasyfikacja obszaru powiatu chełmskiego. Powiat chełmski znajduje się w strefie lubelskiej, dla której w 2020 r. wartości zanieczyszczeń dwutlenkiem siarki (SO₂), dwutlenkiem azotu (NO₂), tlenkiem węgla (CO), benzenem (C₆H₆), ozonem (O₃), pyłem PM₁₀, pyłem PM_{2,5}, ołowiem (Pb), arsenem (As), kadm (Cd) i niklem (Ni), według uśrednionych stężeń rocznych, zostały określone jako odpowiednie dla klasy czystości A, gdzie stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych. Dla średniego rocznego stężenia benzo(a)pirenu określono klasę C, co oznacza, że poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy. Główną przyczyną występowania przekroczeń jest emisja z systemów indywidualnego ogrzewania budynków oraz niekorzystne warunki meteorologiczne głównie w sezonie zimowym.

Na terenie Gminy Leśniowice nie istnieje sieć ciepłownicza, dlatego mieszkańcy korzystają z indywidualnych kotłowni opalanych na paliwo stałe oraz gaz. Źródła te tworzą tzw. niską emisję, która pogarsza stan środowiska naturalnego obszaru i jest głównym źródłem emisji powierzchniowej na terenie gminy. Niska emisja stanowi emisję spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych do atmosfery, ze źródeł emisji znajdujących się na wysokości nie większej niż 40 m, głównie z lokalnych kotłowni i domowych źródeł ciepła. Cechą charakterystyczną niskiej emisji jest to, że powodowana jest ona przez liczne źródła ciepła wprowadzające do powietrza niewielkie ilości zanieczyszczeń. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Leśniowice, według stanu na koniec 2021 r. na terenie gminy aż 409 budynków wyposażonych było w źródła ciepła (piece grzewcze, kotłownie) na paliwo stałe (węgiel).

Tabela 24. Udział budynków wyposażonych w źródła ciepła (piece grzewcze, kotłownie) na paliwo stałe (węgiel) w ogólnej liczbie budynków w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba budynków	Liczba budynków wyposażonych w źródła ciepła na paliwo stałe	Udział budynków wyposażonych w źródła ciepła na paliwo stałe w ogólnej liczbie budynków	Zestandaryzowany wskaźnik
1.	Alojzów	86	28	32,56	0,80
2.	Horodysko	92	28	30,43	0,50

¹ Do analizy wykorzystano dane dotyczące budynków pochodzące z Ewidencji Gruntów i Budynków. W analizie pod uwagę wzięto budynki mieszkalne, budynki handlowo-usługowe, budynki biurowe, budynki przemysłowe, budynki oświaty, nauki i kultury oraz budynki zakładów opieki medycznej.

3.	Janówka	42	7	16,67	-1,46
4.	Kasiń	107	32	29,91	0,43
5.	Kumów Majoracki	119	35	29,41	0,35
6.	Kumów Plebański	61	15	24,59	-0,33
7.	Leśniowice	131	37	28,24	0,19
8.	Leśniowice-Kolonia	46	17	36,96	1,43
9.	Majdan Leśniowski	132	39	29,55	0,37
10.	Nowy Folwark	29	4	13,79	-1,87
11.	Plisków	74	27	36,49	1,36
12.	Poniatówka	54	14	25,93	-0,14
13.	Rakołupy	37	10	27,03	0,01
14.	Rakołupy Duże	70	23	32,86	0,85
15.	Sarniak	55	5	9,09	-2,54
16.	Sielec	166	38	22,89	-0,58
17.	Teresin	93	28	30,11	0,45
18.	Wierzbica	55	14	25,45	-0,21
19.	Wygnańce	27	8	29,63	0,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice.

Z powyższej analizy wynika, że największym udziałem budynków wyposażonych w źródła ciepła (piece grzewcze, kotłownie) na paliwo stałe (węgiel) w ogólnej liczbie budynków wyróżniają się sołectwa Leśniowice-Kolonia (1,43) oraz Plisków (1,36). Dodatkłą wartością wskaźnika charakteryzują się również: Rakołupy Duże (0,85), Alojzów (0,80), Horodysko (0,50), Teresin (0,45), Kasiń (0,43), Wygnańce (0,39), Majdan Leśniowski (0,37), Kumów Majoracki (0,35), Leśniowice (0,19) oraz Rakołupy (0,01).

Istotnym problemem w sferze środowiskowej gminy jest nadal wysoki poziom nagromadzenia wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z danymi zamieszczonymi w Elektronicznym Systemie Informacji Przestrzennej do monitorowania realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” na terenie Gminy Leśniowice zinwentaryzowano 4 982,464 Mg wyborów zawierających azbest. Według stanu na maj 2022 r. do usunięcia pozostało 4 573,969 Mg azbestu. Azbest został uznany za substancję stwarzającą szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym także życia i zdrowia ludzi, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Powodem takiej kwalifikacji jest fakt, że stosowanie azbestu oraz zawierających go produktów, w następstwie narażenia dróg oddechowych na wdychanie jego włókien, może być przyczyną poważnych schorzeń. Najwięcej wyrobów azbestowych znajduje się na budynkach gospodarczych i mieszkalnych. Wraz ze starzeniem się materiału azbestowe włókna uwalniają się do powietrza, stanowiąc ogromne zagrożenie dla mieszkających w pobliżu ludzi. W związku z powyższym jako wskaźnik w sferze środowiskowej został wybrany udział masy wyborów zawierających azbest w ogólnej masie wyrobów pozostałej do unieszkodliwienia na terenie gminy.

Tabela 25. Udział masy wyborów zawierających azbest w ogólnej ich masie w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Masa wyrobów zawierających azbest	Udział masy wyborów zawierających azbest w ogólnej masie wyrobów pozostałej do unieszkodliwienia	Zestandaryzowany wskaźnik
1.	Alojzów	209,303	4,58	-0,26
2.	Horodysko	155,295	3,40	-0,70
3.	Janówka	97,89	2,14	-1,17
4.	Kasiń	298,705	6,53	0,48
5.	Kumów Majoracki	168,687	3,69	-0,59
6.	Kumów Plebański	125,22	2,74	-0,95

7.	Leśniowice	505,554	11,05	2,17
8.	Leśniowice-Kolonia	88,915	1,94	-1,25
9.	Majdan Leśniowski	318,449	6,96	0,64
10.	Nowy Folwark	98,241	2,15	-1,17
11.	Plisków	422,13	9,23	1,49
12.	Poniatówka	242,259	5,30	0,01
13.	Rakołupy	185,234	4,05	-0,46
14.	Rakołupy Duże	485,947	10,62	2,01
15.	Sarniak	179,844	3,93	-0,50
16.	Sielec	321,612	7,03	0,66
17.	Teresin	253,568	5,54	0,11
18.	Wierzbica	249,37	5,45	0,07
19.	Wygnańce	167,746	3,67	-0,60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice.

Na podstawie powyższej analizy wytypowano obszary, w których stopień zagrożenia zanieczyszczenia środowiska z uwagi na obecność azbestu był wyższy niż średnia wartość dla gminy. Najwyższą masą wyrobów zawierających azbest charakteryzują się sołectwa: Leśniowice (2,17), Rakołupy Duże (2,01), Plisków (1,49), Sielec (0,66), Majdan Leśniowski (0,64), Kasiń (0,48), Teresin (0,11), Wierzbica (0,07) oraz Poniatówka (0,01).

Tabela 26. Podsumowanie analizy negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Zestandaryzowany wskaźnik - Udział budynków wyposażonych w źródła ciepła na paliwo stałe w ogólnej liczbie budynków	Zestandaryzowany wskaźnik - Udział masy wyrobów zawierających azbest w ogólnej masie wyrobów pozostałej do unieszkodliwienia	Liczba negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej
1.	Alojzów	+	-	1
2.	Horodysko	+	-	1
3.	Janówka	-	-	0
4.	Kasiń	+	+	2
5.	Kumów Majoracki	+	-	1
6.	Kumów Plebański	-	-	0
7.	Leśniowice	+	+	2
8.	Leśniowice-Kolonia	+	-	1
9.	Majdan Leśniowski	+	+	2
10.	Nowy Folwark	-	-	0
11.	Plisków	+	+	2
12.	Poniatówka	-	+	1
13.	Rakołupy	+	-	1
14.	Rakołupy Duże	+	+	2
15.	Sarniak	-	-	0
16.	Sielec	-	+	1
17.	Teresin	+	+	2
18.	Wierzbica	-	+	1
19.	Wygnańce	+	-	1

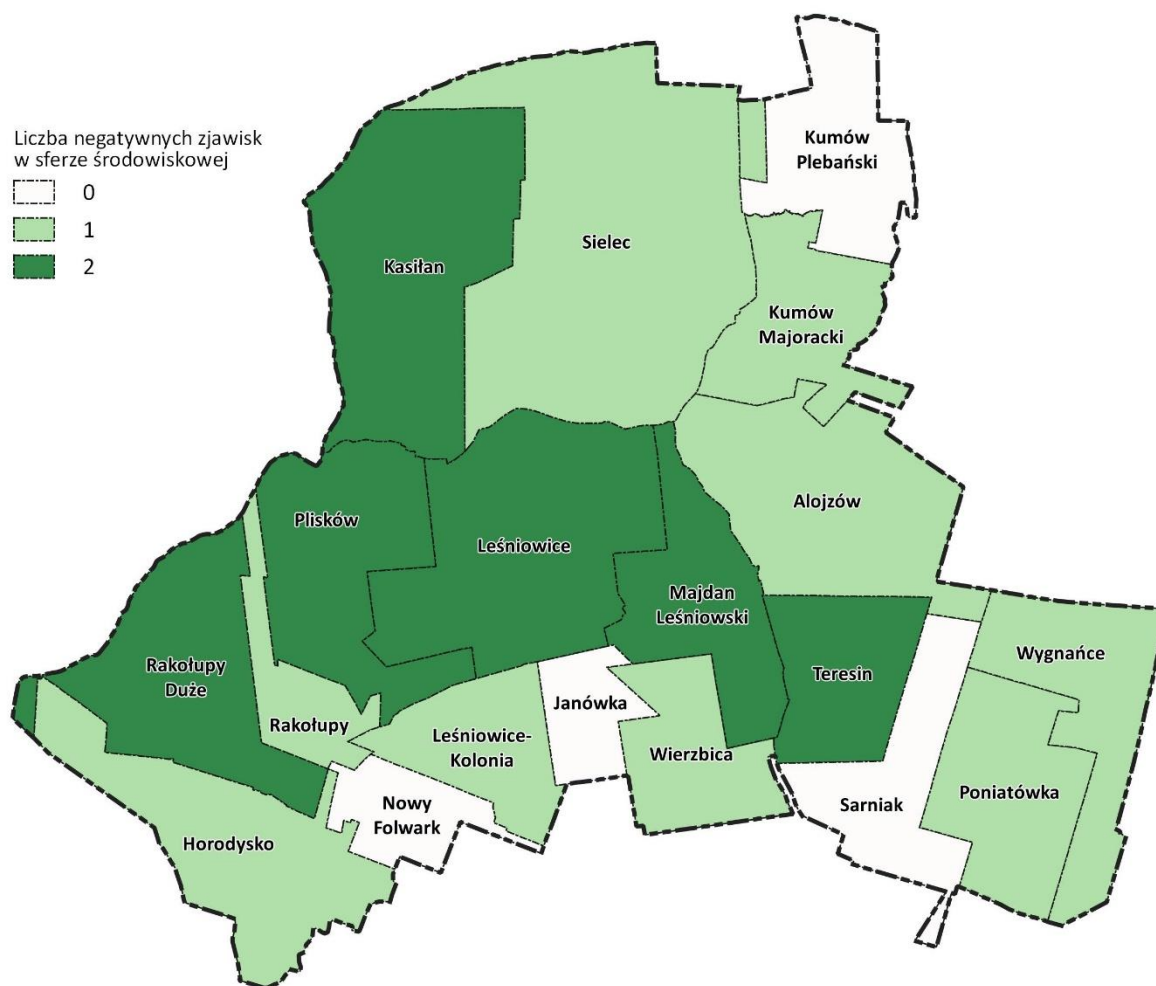
Źródło: Opracowanie własne.

W sferze środowiskowej dokonano analizy dwóch wskaźników przedstawiających poziom zjawisk kryzysowych. Największa skala zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej występuje na terenie sołectw Kasiń, Leśniowice, Majdan Leśniowski, Plisków, Rakołupy Duże oraz Teresin, gdzie zaobserwowano występowanie negatywnych zjawisk dotyczących zarówno przekroczenia standardów jakości środowiska, jak i obecności odpadów

stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska. Negatywnie zjawiska w sferze środowiskowej odnotowano również w sołectwach: Alojzów, Horodysko, Kumów Majoracki, Leśniowice-Kolonia, Poniatówka, Rakołupy, Sielec, Wierzbica oraz Wygnańce.

Rozkład przestrzenny oraz natężenie negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej zaprezentowano na poniższej rycinie.

Ryc. 10. Rozkład przestrzenny oraz natężenie zjawisk w sferze środowiskowej

Źródło: Opracowanie własne.

Sfera funkcjonalno-przestrzenna

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji za problemy przestrzenno-funkcjonalne uznaje się w szczególności: niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niską jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niskiej jakości tereny publiczne. Jakość i dostępność przestrzeni publicznej ma współcześnie istotne znaczenie zarówno dla jakości życia mieszkańców, jak i atrakcyjności gminy dla użytkowników zewnętrznych i inwestorów. Przestrzeń publiczna, rozumiana jako przestrzeń otwarta o ogólnej dostępności, pełni ważne funkcje społeczne, kulturalne, gospodarcze, rekreacyjne i turystyczne, jest nośnikiem tożsamości gminy, a także buduje jej wizerunek i jest czynnikiem identyfikacji dla mieszkańców. Przestrzeń publiczna odgrywa również ważną rolę w życiu mieszkańców, w procesie tworzenia społeczeństwa oraz stymulowaniu aktywności życiowej, tym samym powinna odgrywać ważną rolę w procesie rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

Analiza negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych rozpatrywana była w zakresie oceny nagromadzenia zasobu dziedzictwa kulturowego oraz dostępności do wybranych usług i przestrzeni publicznych. Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej analizowano na podstawie trzech wskaźników:

- liczba obiektów infrastruktury kulturalnej na 100 mieszkańców;
- liczba obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na 100 mieszkańców,
- udział obiektów zabytkowych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków w ich łącznej liczbie.

Ważnym elementem wpływającym na zwiększanie się jakości życia jest dobra dostępność do miejsc świadczących usługi kulturalne. W placówkach kulturalnych organizowane są wydarzenia i prowadzona działalność o charakterze edukacyjnym, plastycznym, muzycznym. Oddalenie od miejsc realizacji oferty kulturalnej ma negatywny wpływ na częstotliwość korzystania z różnorodnych zajęć i wydarzeń. Na terenie Gminy Leśniowice zidentyfikowano 17 obiektów, w których prowadzona jest działalność kulturalna. Działalność kulturalna skupia się w: Samorządowym Ośrodku Kultury w Leśniowicach (w miejscowości Politówka w sołectwie Majdan Leśniowski), w skład którego wchodzi: Gminna Biblioteka Publiczna (również zlokalizowana w Politówce) oraz świetlica w Rakołupach Dużych. Celem działania Ośrodka jest prowadzenie wielokierunkowej działalności kulturalnej, czytelniczej, edukującej, rozwijającej i zaspokajającej potrzeby ludności w tym zakresie oraz upowszechnianie, ochrona i promocja kultury w kraju i za granicą, a także edukacja, utrwalanie i rozwijanie zainteresowań sportowych oraz turystycznych mieszkańców gminy. Na terenie gminy funkcjonują również świetlice wiejskie. Świetlice zlokalizowane są w miejscowościach: Horodysko, Janówka, Plisków, Wierzbica, Alojzów, Majdan Leśniowski, Sarniak, Wygnańce, Poniatówka, Kumów Majoracki, Leśniowice, Sielec, Dębina (sołectwo Kasiń). Ważnym miejscem rozwoju kultury jest również Dom spotkań „Na pograniczu kultur” w Kumowie Plebańskim.

Dostępność obiektów kulturalnych została przedstawiona jako stosunek liczby obiektów kulturalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki analitycznej.

Tabela 27. Liczba obiektów, w których prowadzona jest działalność kulturalna na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców	Liczba obiektów, w których jest prowadzona działalność kulturalna	Liczba obiektów, w których prowadzona jest działalność kulturalna na 100 mieszkańców	Zestandaryzowany wskaźnik
1.	Alojzów	192	1	0,52	0,12
2.	Horodysko	197	1	0,51	0,15
3.	Janówka	88	1	1,14	-1,07
4.	Kasiń	282	1	0,35	0,45
5.	Kumów Majoracki	289	1	0,35	0,46
6.	Kumów Plebański	132	1	0,76	-0,33
7.	Leśniowice	339	1	0,29	0,56
8.	Leśniowice-Kolonia	79	0	0,00	1,13
9.	Majdan Leśniowski	318	3	0,94	-0,69
10.	Nowy Folwark	51	0	0,00	1,13
11.	Plisków	186	1	0,54	0,09
12.	Poniatówka	127	1	0,79	-0,39
13.	Rakołupy	103	0	0,00	1,13
14.	Rakołupy Duże	216	1	0,46	0,24
15.	Sarniak	77	1	1,30	-1,38
16.	Sielec	474	1	0,21	0,72
17.	Teresin	162	0	0,00	1,13
18.	Wierzbica	115	1	0,87	-0,55

19.	Wygnańce	48	1	2,08	-2,90
-----	----------	----	---	------	-------

Źródło: Opracowanie własne.

W 4 jednostkach analitycznych nie zidentyfikowano obiektów kulturalnych – są to sołectwa: Leśniowice-Kolonia (1,13), Nowy Folwark (1,13), Rakołupy (1,13) oraz Teresin (1,13). Niewystarczającą liczbą obiektów infrastruktury kulturalnej w stosunku do liczby mieszkańców charakteryzują się również jednostki: Sielec (0,72), Leśniowice (0,56), Kumów Majoracki (0,46), Kasiń (0,45), Rakołupy Duże (0,24), Horodysko (0,15), Alojzów (0,12) oraz Plisków (0,09).

Infrastrukturę sportowo-rekreacyjną na terenie gminy tworzą: sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Leśniowicach (jej budowa ukończona zostanie jesienią 2022 r.), pomieszczenie do zajęć wychowania fizycznego w Szkole Podstawowej w Sielcu oraz boiska i place zabaw przy ww. szkołach podstawowych. W Leśniowicach znajduje się wielofunkcyjne boisko Orlik oraz stadion gminny (wymagający modernizacji). Miejscem odpoczynku i spędzania wolnego czasu na terenie gminy jest również zalew Maczuły znajdujący się na terenie sołectwa Horodysko. Ponadto w Leśniowicach i przy zbiorniku wodnym Maczuły znajdują się Otwarte Strefy Aktywności (siłownie zewnętrzne, place zabawy, strefy relaksu). Plac zabaw znajduje się również przy świetlicy wiejskiej w Rakołupach Dużych. Pomimo działań podejmowanych przez władze gminy stan zagospodarowania obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych w gminie nadal należy uznać za niewystarczający.

Tabela 28. Liczba obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba mieszkańców	Liczba obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Liczba obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na 100 mieszkańców	Zestandaryzowany wskaźnik
1.	Alojzów	192	0	0,00	0,45
2.	Horodysko	197	2	1,02	-2,11
3.	Janówka	88	0	0,00	0,45
4.	Kasiń	282	0	0,00	0,45
5.	Kumów Majoracki	289	0	0,00	0,45
6.	Kumów Plebański	132	0	0,00	0,45
7.	Leśniowice	339	5	1,47	-3,27
8.	Leśniowice-Kolonia	79	0	0,00	0,45
9.	Majdan Leśniowski	318	0	0,00	0,45
10.	Nowy Folwark	51	0	0,00	0,45
11.	Plisków	186	0	0,00	0,45
12.	Poniatówka	127	0	0,00	0,45
13.	Rakołupy	103	0	0,00	0,45
14.	Rakołupy Duże	216	1	0,46	-0,72
15.	Sarniak	77	0	0,00	0,45
16.	Sielec	474	2	0,42	-0,61
17.	Teresin	162	0	0,00	0,45
18.	Wierzbica	115	0	0,00	0,45
19.	Wygnańce	48	0	0,00	0,45

Źródło: Opracowanie własne.

W 15 sołectwach nie zidentyfikowano obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej: Alojzów (0,45), Janówka (0,45), Kasiń (0,45), Kumów Majoracki (0,45), Kumów Plebański (0,45), Leśniowice-Kolonia (0,45), Majdan Leśniowski (0,45), Nowy Folwark (0,45), Plisków (0,45), Poniatówka (0,45), Rakołupy (0,45), Sarniak (0,45), Teresin (0,45), Wierzbica (0,45), Wygnańce (0,45).

Najstarsze ślady osadnictwa na obszarze dzisiejszej Gminy Leśniowice pochodzą ze środkowej epoki kamienia - mezolitu. Infiltracja osadnicza nasiliła się tu w młodszej epoce kamienia - neolicie, potem zasiedlano ten rejon ze

zróżnicowaną intensywnością. Najsilniej zaznaczyło się na tym obszarze osadnictwo pradziejowe neolityczne i wczesnośredniowieczne. Osadnictwo na terenie gminy rozwijało się nierównomiernie na przestrzeni lat. Najstarszymi miejscowościami obszaru są: Kumów Plebański, Horodysko, Leśniowice i Sielec. Historię sięgającą XV w. posiadają miejscowości: Rakołupy, Plisków, Wierzbica i Wygnance. Następnie pojawiają się wzmianki o Kasiłanie. W końcu XVIII i na początku XIX w. pojawiają się miejscowości: Majdan Leśniowski, Janówka, Kumów Majoracki, Politówka, Teresin. Gmina Leśniowice w dzisiejszym kształcie powstała w 1961 r. z połączenia różnych miejscowości o odrębnych dziejach historycznych, posiadających różne funkcje i różne powiązania administracyjne na przestrzeni lat. Stanowi mozaikę sąsiadujących ze sobą miejscowości powiązanych siecią dróg, współtworzących ciekawy krajobraz ze śladami pięknych niegdyś założeń parkowo-dworskich.

O przeszłości historycznej gminy świadczą zachowane zabytki – obiekty i ich zespoły, które posiadają wysoką wartość kulturową. Na terenie Gminy Leśniowice znajduje się siedem zespołów zabytków nieruchomych i zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego (zgodnie z Obwieszczeniem Nr 1/2020 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 22 stycznia 2020 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego). Są to tym samym najcenniejsze elementy krajobrazu kulturowego na terenie gminy podlegające ścisłej ochronie konserwatorskiej, wynikającej z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Najcenniejsze historycznie obiekty występują w miejscowościach skupionych w północnej części gminy, nad rzeką Krzywólką. W południowo-zachodnim rejonie znajduje się pojedyncze grodzisko i mogiły kurhanowe.

Tabela 29. Wykaz obiektów, położonych na terenie Gminy Leśniowice, wpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego wraz z aktualnymi numerami wpisu do rejestru

Lp.	Adres	Zakres wpisu	Nr rejestru
1.	Dębina	zespół dworsko-parkowy: park i aleja wjazdowa, na działkach wskazanych w decyzji, w granicach wg załączonego rysu	A/6
2.	Kumów Plebański	zespół kościelny: kościół paraf. pw. Nawiedzenia NMP wraz z wyposażeniem w zabytki ruchome, dzwonnica, kostnica, ogrodzenie kościoła z bramą, drzewostan, w granicach cmentarza kościelnego	A/317
3.	Kumów Plebański	cmentarz rzymskokatolicki, w granicach wg załączonego planu oraz kaplica Rzewuskich na cmentarzu parafialnym wraz z zabytkowym wyposażeniem	A/318
4.	Sielec	pozostałości fortalicji składającej się z bastei, muru obronnego, ruin kaplicy, resztek umocnień ziemnych, figura NMP na kolumnie, w granicach wg załączonego planu	A/314
5.	Sielec	założenie dworsko-parkowe: dwór, układ zieleni, starodrzew, figura NMP Assunty, w granicach wg załączonego planu	A/314
6.	Horodysko	grodzisko wczesnośredniowieczne	C/33
7.	Leśniowice d. Plisków	cmentarzysko kurhanowe (3 mogiły), wg opisu w decyzji	C/48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Obwieszczenia Nr 1/2021 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 12 stycznia 2021 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego.

Obiekty zabytkowe – wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków z jednej strony stanowią oczywisty potencjał, jeśli chodzi o dziedzictwo kulturowe, z drugiej strony jednak bardzo często znajdują się one w złym stanie technicznym, wymagającym szerokich prac konserwatorsko-remontowych. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Urząd Gminy Leśniowice wszystkie wymienione zabytki wymagają restauracji i rewitalizacji. Wśród czynników przyczyniających się do degradacji zabytków na terenie gminy należy wymienić: niedostateczne zabezpieczenie obiektów zabytkowych, brak dostępu do obiektów zabytkowych, które znajdują się w posiadaniu prywatnym, wysoki koszt rewitalizacji i rewitalizacji obiektów zabytkowych, niewystarczające środki finansowe w budżecie gminy na wsparcie działań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego.

Tabela 30. Udział obiektów zabytkowych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków w ich łącznej liczbie w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba obiektów zabytkowych	Udział obiektów zabytkowych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków w ich łącznej liczbie	Zestandaryzowany wskaźnik
1.	Alojzów	0	0,00	-0,55
2.	Horodysko	1	0,14	0,95
3.	Janówka	0	0,00	-0,55
4.	Kasiń	1	0,14	0,95
5.	Kumów Majoracki	0	0,00	-0,55
6.	Kumów Plebański	2	0,29	2,45
7.	Leśniowice	1	0,14	0,95
8.	Leśniowice-Kolonia	0	0,00	-0,55
9.	Majdan Leśniowski	0	0,00	-0,55
10.	Nowy Folwark	0	0,00	-0,55
11.	Plisków	0	0,00	-0,55
12.	Poniatówka	0	0,00	-0,55
13.	Rakołupy	0	0,00	-0,55
14.	Rakołupy Duże	0	0,00	-0,55
15.	Sarniak	0	0,00	-0,55
16.	Sielec	2	0,29	2,45
17.	Teresin	0	0,00	-0,55
18.	Wierzbica	0	0,00	-0,55
19.	Wygańce	0	0,00	-0,55

Źródło: Opracowanie własne.

Najcenniejsze historycznie obiekty występują w sołectwach położonych w północnej części gminy: Kumów Plebański (2,45), Sielec (2,45) oraz Kasiń (0,95). W południowo-zachodnim rejonie znajdują się również zabytki archeologiczne – grodzisko i mogiły kurhanowe w sołectwach: Horodysko (0,95) i Leśniowice (0,95).

W sferze funkcjonalno-przestrzennej dokonano analizy trzech wskaźników przedstawiających poziom zjawisk kryzysowych. Największa skala zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej występuje na terenie sołectwa Kasiń, gdzie zaobserwowano występowanie negatywnych zjawisk dotyczących niedostatecznej dostępności do obiektów infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej oraz występowania obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji i rewitalizacji. Negatywnie zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej odnotowano również we wszystkich pozostałych sołectwach na terenie gminy.

Tabela 31. Podsumowanie analizy negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

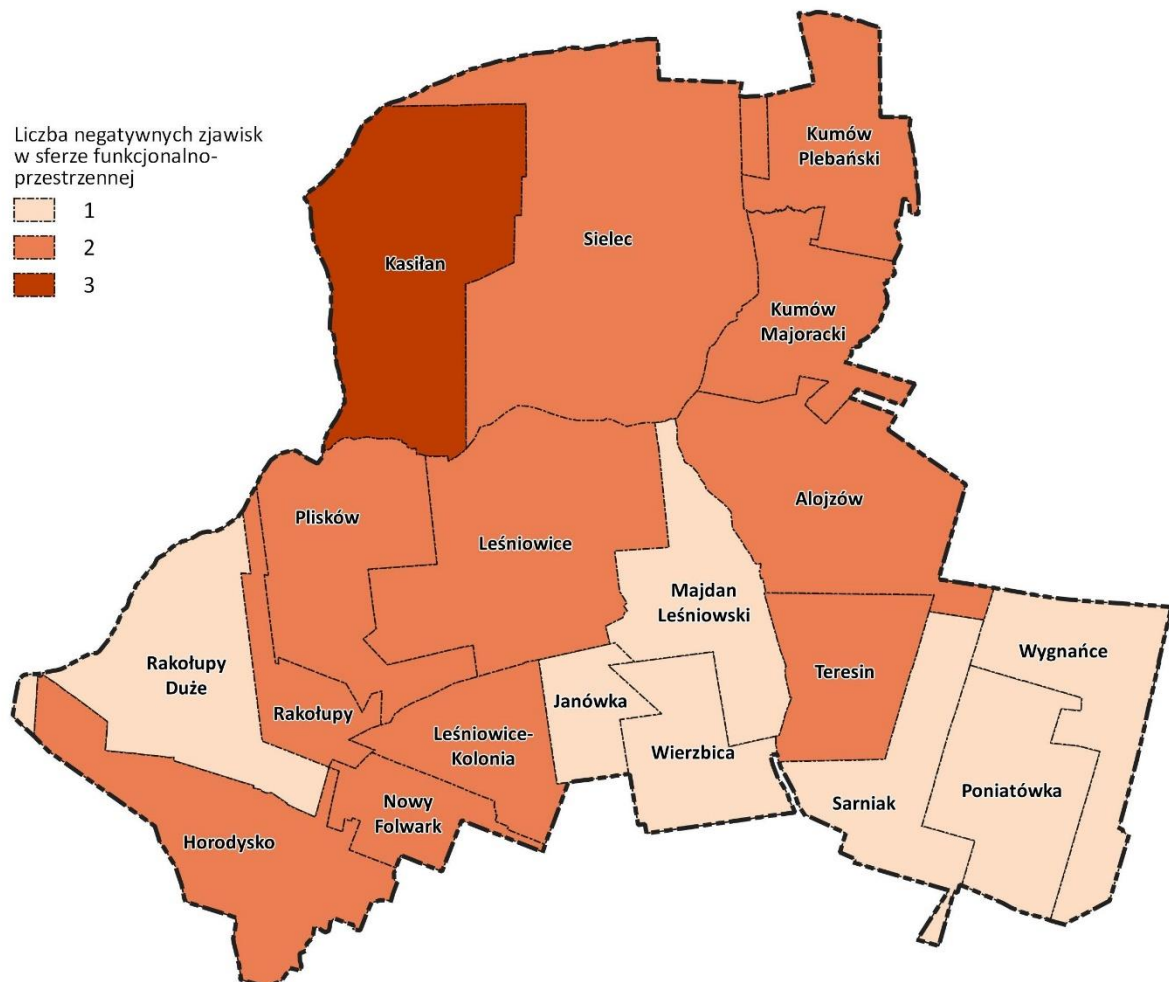
Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Zestandaryzowany wskaźnik - Liczba obiektów infrastruktury kulturalnej na 100 mieszkańców	Zestandaryzowany wskaźnik - Liczba obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na 100 mieszkańców	Zestandaryzowany wskaźnik - Udział obiektów zabytkowych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków w ich łącznej liczbie	Liczba negatywnych zjawisk w sferze funkcjonalno-przestrzennej
1.	Alojzów	+	+	-	2
2.	Horodysko	+	-	+	2
3.	Janówka	-	+	-	1
4.	Kasiń	+	+	+	3
5.	Kumów Majoracki	+	+	-	2
6.	Kumów Plebański	-	+	+	2
7.	Leśniowice	+	-	+	2

8.	Leśniowice-Kolonia	+	+	-	2
9.	Majdan Leśniowski	-	+	-	1
10.	Nowy Folwark	+	+	-	2
11.	Plisków	+	+	-	2
12.	Poniatówka	-	+	-	1
13.	Rakołupy	+	+	-	2
14.	Rakołupy Duże	+	-	-	2
15.	Sarniak	-	+	-	1
16.	Sielec	+	-	+	2
17.	Teresin	+	+	-	2
18.	Wierzbica	-	+	-	1
19.	Wygnańce	-	+	-	1

Źródło: Opracowanie własne.

Rozkład przestrzenny oraz natężenie negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej zaprezentowano na poniższej rycinie.

Ryc. 11. Rozkład przestrzenny oraz natężenie zjawisk w sferze funkcjonalno-przestrzennej

Źródło: Opracowanie własne.

Sfera techniczna

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej dodatkowego jednego negatywnego zjawiska. Ustawodawca uznał, że do katalogu takich zjawisk zaliczyć można zagadnienia techniczne, dotyczące w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz uwzględniając dostępność danych negatywne zjawiska w sferze technicznej analizowano na podstawie czterech wskaźników:

- udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych²;
- udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych³;
- udział budynków użyteczności publicznej wymagających głębokich prac termomodernizacyjnych lub modernizacyjnych w łącznej ich liczbie,
- udział obiektów użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w łącznej ich liczbie.

Jednym z elementów infrastrukturalnych niezbędnych do rozwoju obszaru oraz w zasadniczy sposób wpływającym na ochronę środowiska jest sieć wodno-kanalizacyjna. Na koniec 2020 r. rozdzielcza sieć wodociągowa na terenie Gminy Leśniowice osiągnęła długość 87,2 km. Odsetek ludności korzystającej z wodociągów w 2020 r. wynosił 77,3% wobec 80,4% w powiecie chełmskim oraz 87,4% w województwie lubelskim. Znacznie bardziej niekorzystnie przedstawia się natomiast sytuacja w zakresie dostępu do sieci kanalizacyjnej. Długość kanalizacji sanitarnej na terenie gminy w 2020 r. wyniosła łącznie 2,3 km. W 2020 r. z kanalizacji korzystało jedynie 5,2% mieszkańców obszaru. W tym samym okresie odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w powiecie chełmskim wynosił 28,1%, a w województwie lubelskim 53,9%. Obiekty użyteczności publicznej oraz gospodarstwa nie korzystające z sieci kanalizacyjnej wyposażone są w osadniki bezodpływowe lub szamba. Część gospodarstw na terenie gminy posiada przydomowe oczyszczalnie ścieków. Nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa nie tylko wpływa na komfort życia mieszkańców, lecz również stanowi duże zagrożenie dla jakości gleb i wód podziemnych, będących rezerwuarem wody pitnej.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Gminy Leśniowice według stanu na marzec 2022 r. liczba budynków mieszkalnych przyłączonych do sieci wodociągowej wyniosła 1 011.

Tabela 32. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	Zestandaryzowany wskaźnik
1.	Alojzów	82	61	74,39	-0,35
2.	Horodysko	90	63	70,00	0,03
3.	Janówka	42	29	69,05	0,11
4.	Kasiń	104	68	65,38	0,42
5.	Kumów Majoracki	118	93	78,81	-0,73

² Do analizy wykorzystano dane dotyczące budynków mieszkalnych pochodzące z Ewidencji Gruntów i Budynków.

³ Do analizy wykorzystano dane dotyczące budynków mieszkalnych pochodzące z Ewidencji Gruntów i Budynków.

6.	Kumów Plebański	60	33	55,00	1,31
7.	Leśniowice	128	100	78,13	-0,67
8.	Leśniowice-Kolonia	45	19	42,22	2,41
9.	Majdan Leśniowski	120	83	69,17	0,10
10.	Nowy Folwark	29	20	68,97	0,12
11.	Plisków	73	37	50,68	1,68
12.	Poniatówka	52	38	73,08	-0,24
13.	Rakołupy	35	30	85,71	-1,32
14.	Rakołupy Duże	67	55	82,09	-1,01
15.	Sarniak	54	48	88,89	-1,59
16.	Sielec	148	109	73,65	-0,29
17.	Teresin	90	75	83,33	-1,12
18.	Wierzbica	54	35	64,81	0,47
19.	Wygnańce	24	15	62,50	0,67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice.

Najniższy udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych, a tym samym najwyższy wskaźnik cząstkowy, wyróżnia sołectwa: Leśniowice-Kolonia (2,41), Plisków (1,68), Kumów Plebański (1,31) Wygnańce (0,67), Wierzbica (0,47) oraz Kasiń (0,42). Dodatni wskaźnik zaobserwowano również w jednostkach: Nowy Folwark (0,12), Janówka (0,11), Majdan Leśniowski (0,10) oraz Horodysko (0,03).

Dane przekazane przez Urząd Gminy Leśniowice wskazują, że jedynie 20 budynków mieszkalnych z terenu gminy jest podłączonych do sieci kanalizacyjnej: 12 budynków w Leśniowicach oraz 8 budynków w Majdanie Leśniowskim. Wobec powyższego – w przypadku wskaźnika dotyczącego udziału budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych – zrezygnowano z obliczania zestandaryzowanego wskaźnika uznając, że negatywne zjawisko dotyczące problemów z dostępnością do sieci kanalizacyjnej dotyczy obszaru całej gminy.

Tabela 33. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	Problemy z dostępnością do sieci kanalizacyjnej
1.	Alojzów	82	0	0,00	+
2.	Horodysko	90	0	0,00	+
3.	Janówka	42	0	0,00	+
4.	Kasiń	104	0	0,00	+
5.	Kumów Majoracki	118	0	0,00	+
6.	Kumów Plebański	60	0	0,00	+
7.	Leśniowice	128	12	9,45	+
8.	Leśniowice-Kolonia	45	0	0,00	+
9.	Majdan Leśniowski	120	8	6,67	+
10.	Nowy Folwark	29	0	0,00	+
11.	Plisków	73	0	0,00	+
12.	Poniatówka	52	0	0,00	+
13.	Rakołupy	35	0	0,00	+
14.	Rakołupy Duże	67	0	0,00	+

15.	Sarniak	54	0	0,00	+
16.	Sielec	148	0	0,00	+
17.	Teresin	90	0	0,00	+
18.	Wierzbica	54	0	0,00	+
19.	Wygnańce	24	0	0,00	+

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice.

Komfort życia w gminie zależy w dużej mierze od standardu obiektów użyteczności publicznej. Budynki użyteczności publicznej są ogólnodostępnymi obiektami budowlanymi, które znajdują się w przestrzeni publicznej i wypełniają zadania polegające na zaspokajaniu zbiorowych i indywidualnych potrzeb społecznych, publicznych, przez świadczenie powszechnie dostępnych usług. Obiekty spełniające funkcje publiczne są lokalizowane w miejscach publicznych szczególnie eksponowanych i istotnych pod wieloma względami dla społeczności lokalnej. Pomimo działań podejmowanych przez władze gminy nadal wiele budynków użyteczności publicznej w Gminie Leśniowice wymaga przeprowadzenia prac remontowych i termomodernizacyjnych, a także dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Leśniowice na terenie gminy znajduje się 7 budynków użyteczności publicznej wymagających głębokich prac termomodernizacyjnych lub modernizacyjnych.

Tabela 34. Udział budynków użyteczności publicznej wymagających głębokich prac termomodernizacyjnych lub modernizacyjnych w łącznej ich liczbie w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba budynków użyteczności publicznej wymagających głębokich prac termomodernizacyjnych lub modernizacyjnych	Udział budynków użyteczności publicznej wymagających głębokich prac termomodernizacyjnych lub modernizacyjnych w łącznej ich liczbie	Zestandaryzowany wskaźnik
1.	Alojzów	0	0,00	-0,85
2.	Horodysko	1	0,13	1,17
3.	Janówka	0	0,00	-0,85
4.	Kasiń	0	0,00	-0,85
5.	Kumów Majoracki	1	0,13	1,17
6.	Kumów Plebański	0	0,00	-0,85
7.	Leśniowice	1	0,13	1,17
8.	Leśniowice-Kolonia	0	0,00	-0,85
9.	Majdan Leśniowski	1	0,13	1,17
10.	Nowy Folwark	0	0,00	-0,85
11.	Plisków	0	0,00	-0,85
12.	Poniatówka	0	0,00	-0,85
13.	Rakołupy	0	0,00	-0,85
14.	Rakołupy Duże	1	0,13	1,17
15.	Sarniak	0	0,00	-0,85
16.	Sielec	1	0,13	1,17
17.	Teresin	1	0,13	1,17
18.	Wierzbica	0	0,00	-0,85
19.	Wygnańce	1	0,13	1,17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice.

Budynki użyteczności publicznej wymagające głębokich prac termomodernizacyjnych lub modernizacyjnych zlokalizowane są na terenie następujących sołectw: Horodysko (1,17), Kumów Majoracki (1,17), Leśniowice (1,17), Majdan Leśniowski (1,17), Rakołupy Duże (1,17), Sielec (1,17), Teresin (1,17) oraz Wygnańce (1,17).

Działania gminy, dotyczące przestrzeni publicznej powinny nie tylko poprawiać jej jakość i estetykę, lecz również powinny być ukierunkowane na zapewnienie dostępności tej przestrzeni. Dostępność dotyczy wszystkich

mieszkańców, ale w codziennym życiu jej brak odczuwają głównie osoby o szczególnych potrzebach, w tym indywidualnych, wynikających z braku pełnej sprawności. Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami osoba ze szczególnymi potrzebami to osoba, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przewyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Dostępność dotyczy więc w szczególności osób: na wózkach inwalidzkich, poruszających się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się, niewidomych i słabo widzących, głuchych i słabo słyszących oraz głuchoniewidomych, z niepełnosprawnościami psychicznymi i intelektualnymi, starszych i osłabionych chorobami, kobiet w ciąży, z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi, mających trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego).

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Leśniowice na terenie gminy znajduje się 13 budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Tabela 35. Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w łącznej ich liczbie w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Liczba budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w łącznej ich liczbie	Zestandaryzowany wskaźnik
1.	Alojzów	1	0,08	0,68
2.	Horodysko	1	0,08	0,68
3.	Janówka	1	0,08	0,68
4.	Kasiłan	0	0,00	-1,47
5.	Kumów Majoracki	1	0,08	0,68
6.	Kumów Plebański	0	0,00	-1,47
7.	Leśniowice	1	0,08	0,68
8.	Leśniowice-Kolonia	0	0,00	-1,47
9.	Majdan Leśniowski	1	0,08	0,68
10.	Nowy Folwark	0	0,00	-1,47
11.	Plisków	1	0,08	0,68
12.	Poniatówka	0	0,00	-1,47
13.	Rakołupy	0	0,00	-1,47
14.	Rakołupy Duże	1	0,08	0,68
15.	Sarniak	1	0,08	0,68
16.	Sielec	1	0,08	0,68
17.	Teresin	1	0,08	0,68
18.	Wierzbica	1	0,08	0,68
19.	Wygnańce	1	0,08	0,68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Gminę Leśniowice.

Budynki użyteczności publicznej niedostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami zlokalizowane są terenie następujących sołectw: Alojzów (0,68), Horodysko (0,68), Janówka (0,68), Kumów Majoracki (0,68), Leśniowice (0,68), Majdan Leśniowski (0,68), Plisków (0,68), Rakołupy Duże (0,68), Sarniak (0,68), Sielec (0,68), Teresin (0,68), Wierzbica (0,68) oraz Wygnańce (1,31).

W sferze technicznej dokonano analizy czterech wskaźników przedstawiających poziom zjawisk kryzysowych. Największa skala zjawisk kryzysowych w sferze technicznej występuje na terenie sołectw Horodysko, Majdan Leśniowski oraz Wygnańce, gdzie zaobserwowano negatywne zjawiska dotyczące niedostatecznego wyposażenia budynków mieszkalnych w sieć wodno-kanalizacyjną oraz na których terenie zlokalizowane są obiekty użyteczności publicznej w złym stanie technicznym lub wymagające dostosowania do potrzeb osób ze

szczególnymi potrzebami. Negatywnie zjawiska w sferze technicznej odnotowano również na terenie wszystkich pozostałych sołectw gminy.

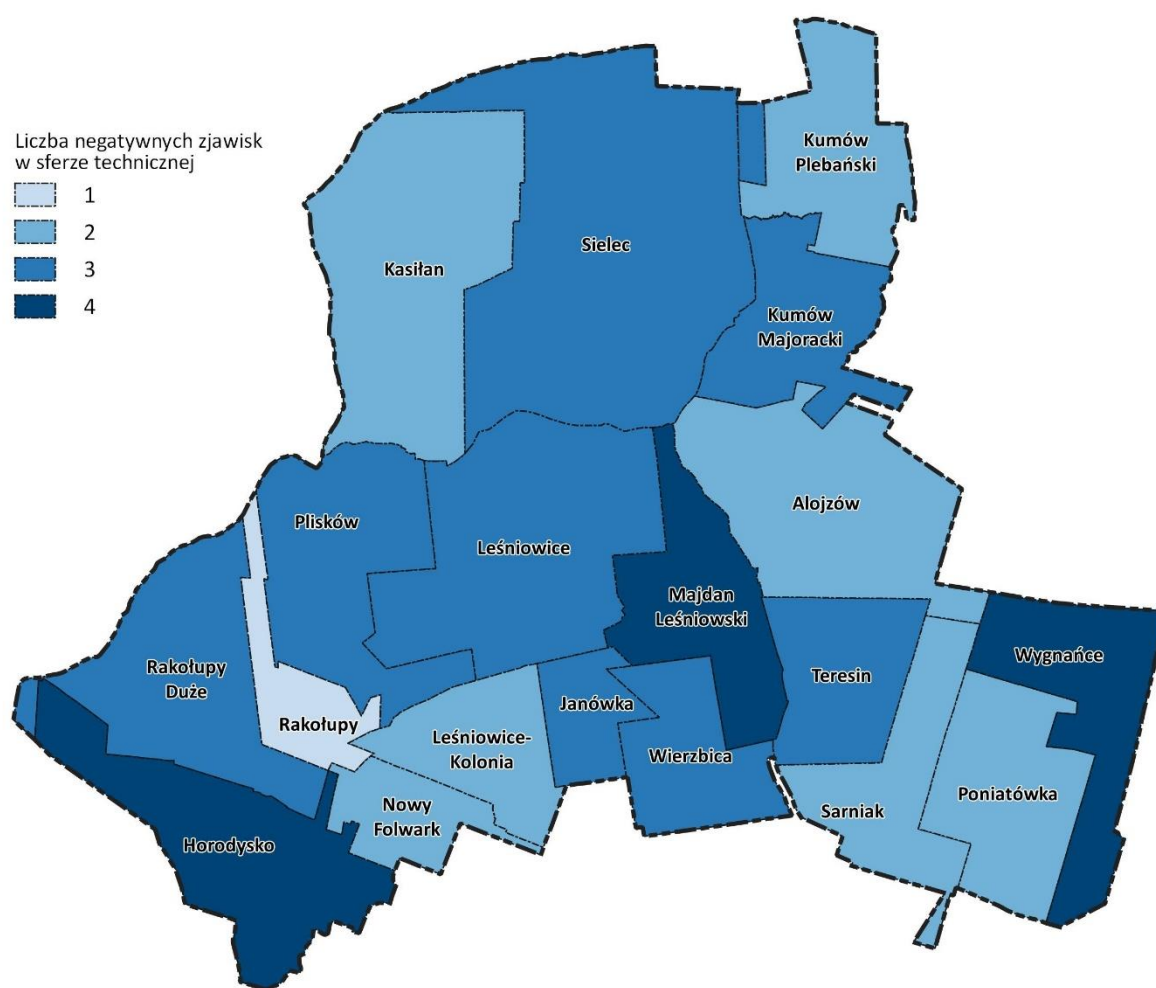
Tabela 36. Podsumowanie analizy negatywnych zjawisk w sferze technicznej

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Zestandaryzowany wskaźnik - Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	Problemy z dostępnością do sieci kanalizacyjnej	Zestandaryzowany wskaźnik - Udział budynków użyteczności publicznej wymagających głębokich prac termomodernizacyjnych lub modernizacyjnych w łącznej ich liczbie	Zestandaryzowany wskaźnik - Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w łącznej ich liczbie	Liczba negatywnych zjawisk w sferze technicznej
1.	Alojzów	-	+	-	+	2
2.	Horodysko	+	+	+	+	4
3.	Janówka	+	+	-	+	3
4.	Kasiłan	+	+	-	-	2
5.	Kumów Majoracki	-	+	+	+	3
6.	Kumów Plebański	+	+	-	-	2
7.	Leśniowice	-	+	+	+	3
8.	Leśniowice-Kolonia	+	+	-	-	2
9.	Majdan Leśniowski	+	+	+	+	4
10.	Nowy Folwark	+	+	-	-	2
11.	Plisków	+	+	-	+	3
12.	Poniatówka	-	+	-	-	1
13.	Rakołupy	-	+	-	-	1
14.	Rakołupy Duże	-	+	+	+	3
15.	Sarniak	-	+	-	+	2
16.	Sielec	-	+	+	+	3
17.	Teresin	-	+	+	+	3
18.	Wierzbica	+	+	-	+	3
19.	Wygnańce	+	+	+	+	4

Źródło: Opracowanie własne.

Rozkład przestrzenny oraz natężenie negatywnych zjawisk w sferze technicznej zaprezentowano na poniższej rycinie.

Ryc. 12. Rozkład przestrzenny oraz natężenie zjawisk w sferze technicznej

Źródło: Opracowanie własne.

DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji jako obszar zdegradowany można wskazać obszar znajdujący się w stanie kryzysowym w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Zgodnie z przyjętą metodologią do obszaru zdegradowanego włączone za obszar zdegradowany uznano jednostki analityczne, dla których zdiagnozowano wysoką koncentrację negatywnych zjawisk w sferze społecznej (wyrażoną dodatnią wartością syntetycznego wskaźnika społecznego) oraz dla których zidentyfikowano (na zasadzie 0-1) przynajmniej jedno negatywne zjawisko w przynajmniej jednej z 4 sfer wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o rewitalizacji.

Tabela 37. Zestawienie syntetycznego wskaźnika społecznego oraz wyników analizy występowania negatywnych zjawisk dla sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Lp.	Nazwa jednostki - sołectwa	Syntetyczny wskaźnik społeczny	Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej	Negatywne zjawiska w sferze środowiskowej	Negatywne zjawiska w sferze funkcjonalno-przestrzennej	Negatywne zjawiska w sferze technicznej
1.	Alojzów	4,43	+	+	+	+
2.	Horodysko	2,64	+	+	+	+
3.	Janówka	4,18	-	-	+	+
4.	Kasiłan	-3,27	+	+	+	+
5.	Kumów Majoracki	-2,44	+	+	+	+
6.	Kumów Plebański	-3,84	+	-	+	+
7.	Leśniowice	0,40	+	+	+	+
8.	Leśniowice-Kolonia	0,88	+	+	+	+
9.	Majdan Leśniowski	-1,30	+	+	+	+
10.	Nowy Folwark	-0,80	+	-	+	+
11.	Plisków	-1,82	+	+	+	+
12.	Poniatówka	-2,42	+	+	+	+
13.	Rakołupy	-0,33	-	+	+	+
14.	Rakołupy Duże	-4,53	-	+	+	+
15.	Sarniak	3,87	+	-	+	+
16.	Sielec	-0,72	+	+	+	+
17.	Teresin	5,28	+	+	+	+
18.	Wierzbica	4,95	+	+	+	+
19.	Wygnańce	-5,19	+	+	+	+

Źródło: Opracowanie własne.

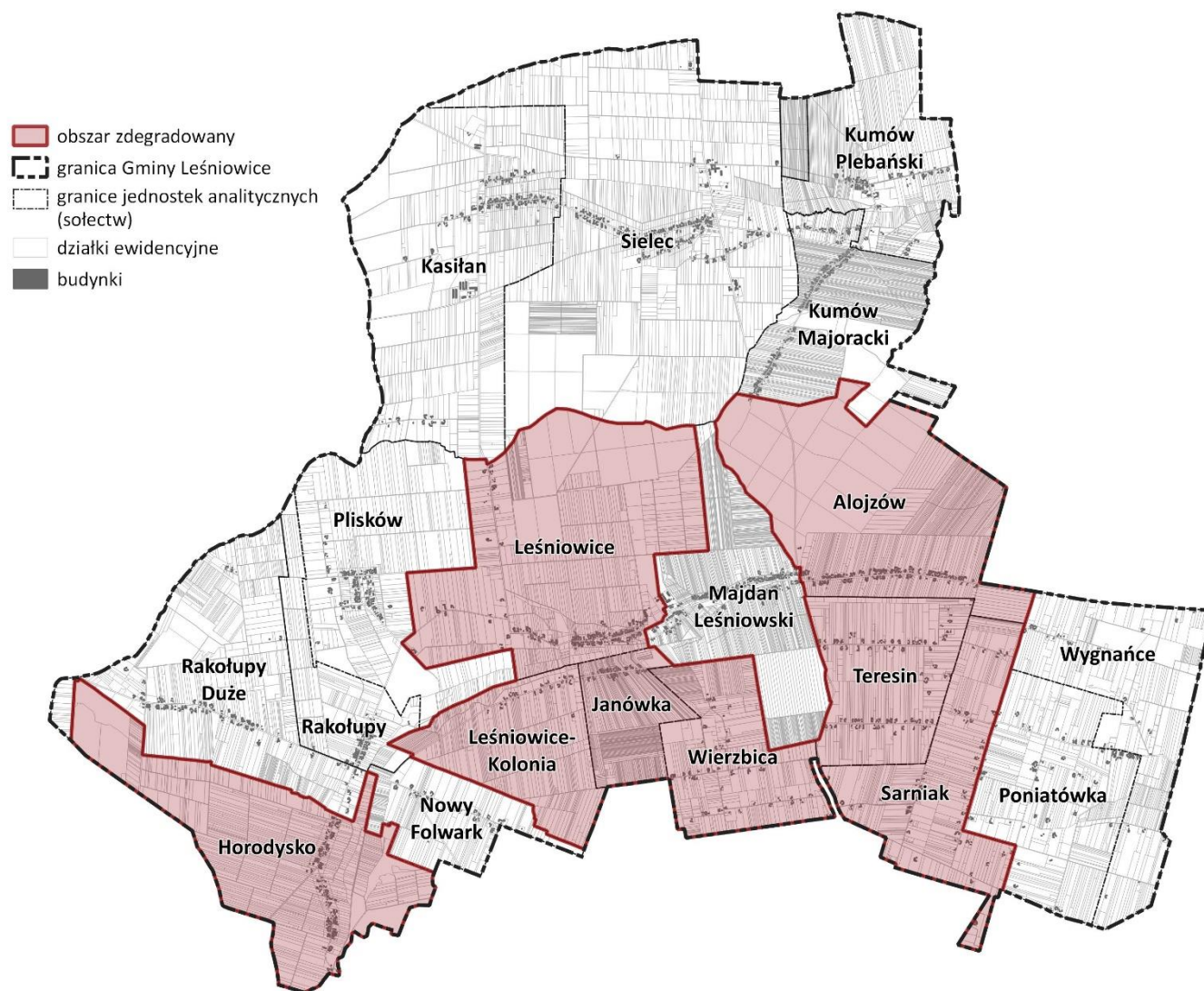
W związku z powyższym jako obszar zdegradowany Gminy Leśniowice należy wskazać tereny jednostek: Alojzów, Horodysko, Janówka, Leśniowice, Leśniowice-Kolonia, Sarniak, Teresin, Wierzbica.

Tabela 38. Zestawienie danych dla obszaru zdegradowanego Gminy Leśniowice

Nazwa jednostki - sołectwa	Syntetyczny wskaźnik społeczny	Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej	Negatywne zjawiska w sferze środowiskowej	Negatywne zjawiska w sferze funkcjonalno-przestrzennej	Negatywne zjawiska w sferze technicznej	Powierzchnia (ha)	Liczba ludności (osoby)
Alojzów	4,43	+	+	+	+	8,53	192
Horodysko	2,64	+	+	+	+	7,37	197
Janówka	4,18	-	-	+	+	2,04	88
Leśniowice	0,40	+	+	+	+	10,44	339
Leśniowice-Kolonia	0,88	+	+	+	+	3,80	79
Sarniak	3,87	+	-	+	+	4,62	77
Teresin	5,28	+	+	+	+	4,18	162
Wierzbica	4,95	+	+	+	+	3,86	115
Razem:						44,84	1 249
						38,1%	35,9%

Źródło: Opracowanie własne.

Ryc. 13. Obszar zdegradowany Gminy Leśniowice

Źródło: Opracowanie własne.

DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 10 ustawy o rewitalizacji jako obszar rewitalizacji wyznacza się obszar gminy obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, który:

- cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk ze sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej,
- posiada istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego i na którym gmina zamierza prowadzić rewitalizację,
- nie przekracza 20% powierzchni gminy,
- jest zamieszkiwany przez nie więcej niż 30% ogólnej liczby mieszkańców gminy.

W procesie delimitacyjnym, jako obszar zdegradowany wskazano obszar składający się z jednostek Alojzów, Horodysko, Janówka, Leśniowice, Leśniowice-Kolonia, Sarniak, Teresin, Wierzbica. Uwzględniając pozostałe kryteria ustawowe, niemożliwym jest wskazanie całego obszaru zdegradowanego, jako obszaru rewitalizacji, ze względu na ograniczenia ludnościowe i powierzchniowe. Cały obszar zdegradowany zamieszkuje 35,9% mieszkańców gminy, co znacznie przekracza ustawowo dopuszczalny wskaźnik 30%, a pod względem powierzchniowym obszar ten obejmuje 38,1% powierzchni całej gminy.

Przy określaniu granic obszaru rewitalizacji kierowano się zasadami:

- zwartości i ciągłości obszaru polegającą na unikaniu wyłączenia z granic obszaru pojedynczych działek oraz dzielenia działek niezgodnie z ich granicami ewidencyjnymi, mające na celu wskazanie granic obszar charakteryzującego się zwartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną,
- podejścia zintegrowanego i zróżnicowanego terytorialnie polegającą na uwzględnieniu w procesie delimitacji polityki przestrzennej oraz fizjonomii krajobrazu w taki sposób, aby obszar rewitalizacji obejmował kluczowe dla rozwoju gminy tereny wspierając w ten sposób procesy synergii rozwoju lokalnego.

Delimitacja granic obszaru rewitalizacji obejmowała wyznaczenie obszarów o wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej obejmujących:

- tereny zurbanizowane, tj. zabudowane działki w ich granicach ewidencyjnych na podstawie treści mapy zasadniczej gminy,
- włączenie istotnych dla rozwoju lokalnego terenów, na których gmina zamierza prowadzić rewitalizację przy uwzględnieniu kluczowych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- obszary, na których zlokalizowane są obiekty zabytkowe, kluczowe dla tożsamości i kultury gminy.

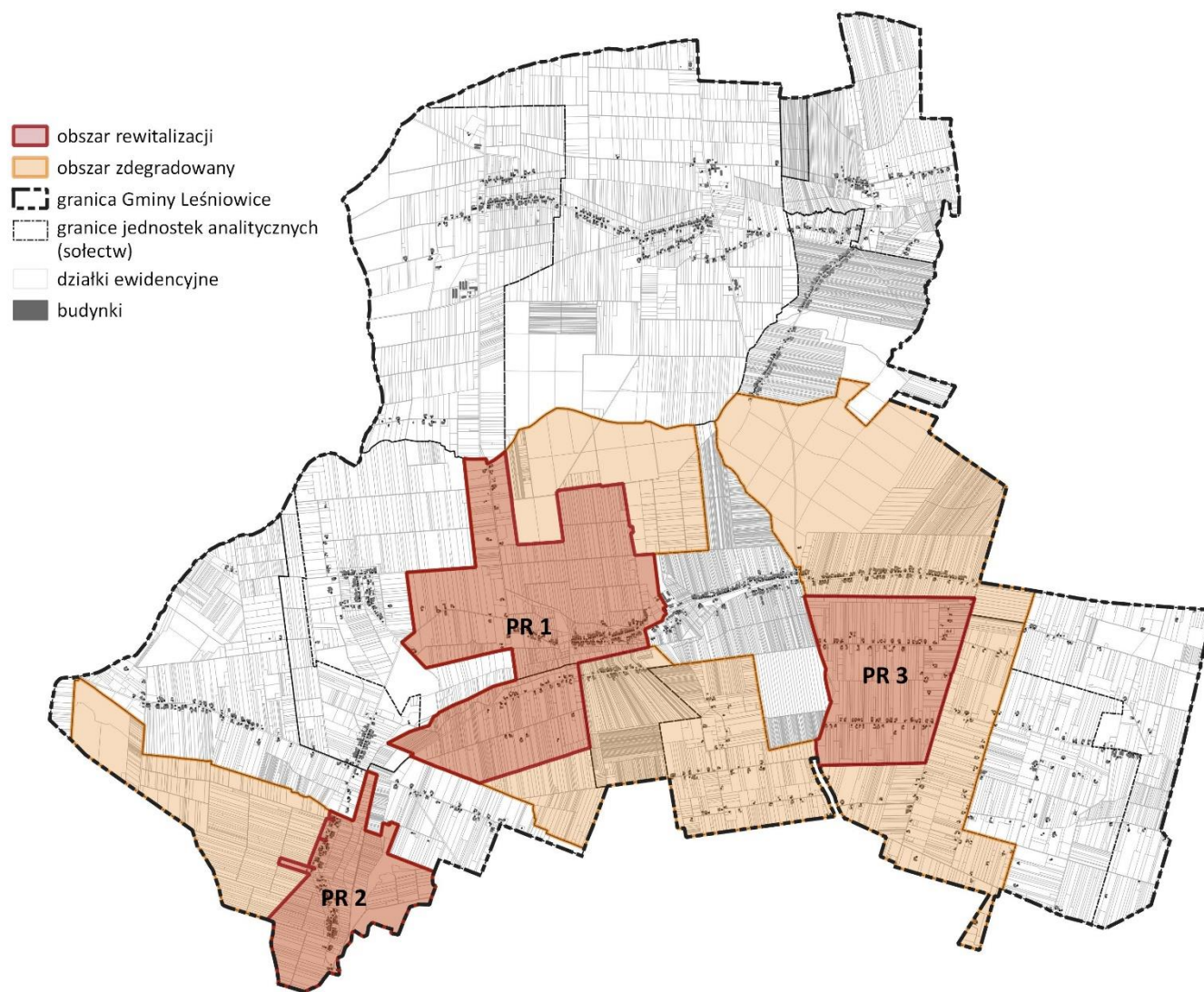
Biorąc pod uwagę wytyczne wynikające z ustawy o rewitalizacji, skalę negatywnych zjawisk, liczbę ludności zamieszkującej poszczególne jednostki, strukturę funkcjonalno-przestrzenną, znaczenie poszczególnych terenów dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, rozkład przestrzenny terenów zabudowanych, granice ewidencyjne działek, a także zamierzenia rewitalizacyjne gminy wskazuje się obszar rewitalizacji składający się z trzech podobszarów położonych w granicach jednostek: Leśniowice, Leśniowice-Kolonia (podobszar rewitalizacji nr 1), Horodysko (podobszar rewitalizacji nr 2) i Teresin (podobszar rewitalizacji nr 3). Tak zdelimitowany obszar rewitalizacji zamieszkuje 22,4% ogólnej liczby mieszkańców gminy (777 osób), a jego powierzchnia obejmuje 14,1% powierzchni gminy (16,54 ha²).

Tabela 39. Zestawienie danych dla obszaru rewitalizacji Gminy Leśniowice

Podobszar rewitalizacji	Powierzchnia (ha)	Udział powierzchni obszaru w powierzchni gminy (%)	Liczba mieszkańców (osoby)	Udział liczby mieszkańców obszaru w liczbie mieszkańców gminy (%)
Podobszar nr 1	9,21	7,8%	418	12,0%
Leśniowice	6,59	5,6%	339	9,8%
Leśniowice-Kolonia	2,62	2,2%	79	2,3%
Podobszar nr 2 - Horodysko	3,15	2,7%	197	5,7%
Podobszar nr 3 - Teresin	4,18	3,6%	162	4,7%
Obszar rewitalizacji	16,54	14,1%	777	22,4%

Źródło: Opracowanie własne.

Ryc. 14. Obszar rewitalizacji Gminy Leśniowice

Źródło: Opracowanie własne.

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Podział Gminy Leśniowice na jednostki analityczne	11
Ryc. 2. Zestandaryzowany wskaźnik – Bezrobocie	18
Ryc. 3. Zestandaryzowany wskaźnik – Ubóstwo	21
Ryc. 4. Zestandaryzowany wskaźnik – Przestępczość	24
Ryc. 5. Zestandaryzowany wskaźnik – Wykluczenie społeczne ze względu na niepełnosprawność	26
Ryc. 6. Zestandaryzowany wskaźnik – Uczestnictwo w życiu publicznym	29
Ryc. 7. Zestandaryzowany wskaźnik – Sytuacja demograficzna	32
Ryc. 8. Rozkład przestrzenny syntetycznego wskaźnika społecznego	34
Ryc. 9. Rozkład przestrzenny oraz natężenie zjawisk w sferze gospodarczej	40
Ryc. 10. Rozkład przestrzenny oraz natężenie zjawisk w sferze środowiskowej	44
Ryc. 11. Rozkład przestrzenny oraz natężenie zjawisk w sferze funkcjonalno-przestrzennej	49
Ryc. 12. Rozkład przestrzenny oraz natężenie zjawisk w sferze technicznej	55
Ryc. 13. Obszar zdegradowany Gminy Leśniowice	58
Ryc. 14. Obszar rewitalizacji Gminy Leśniowice	61

SPIS TABEL

Tabela 1. Zestawienie jednostek analitycznych (sołectw) na terenie Gminy Leśniowice	10
Tabela 2. Zestawienie wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe w poszczególnych sferach, wykorzystanych w diagnozie delimitacyjnej	12
Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym w podziale na jednostki analityczne .	15
Tabela 4. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym w podziale na jednostki analityczne	16
Tabela 5. Zestandaryzowany wskaźnik – Bezrobocie	17
Tabela 6. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne	19
Tabela 7. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne	20
Tabela 8. Zestandaryzowany wskaźnik – Ubóstwo	20
Tabela 9. Liczba interwencji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne	22
Tabela 10. Liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej karty” na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne	23
Tabela 11. Zestandaryzowany wskaźnik – Przestępczość	23
Tabela 12. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne. Zestandaryzowany wskaźnik - Wykluczenie społeczne ze względu na niepełnosprawność	25
Tabela 13. Granice okręgów wyborczych oraz frekwencja w wyborach samorządowych do rady gminy w 2018 r. na terenie Gminy Leśniowice	27
Tabela 14. Granice okręgów wyborczych oraz frekwencja w wyborach samorządowych wójta gminy w 2018 r. na terenie Gminy Leśniowice	27
Tabela 15. Średnia frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 r. (wybory do rady gminy, wybory wójta gminy) w podziale na jednostki analityczne. Zestandaryzowany wskaźnik – Uczestnictwo w życiu publicznym.	28
Tabela 16. Zmiana liczby ludności w stosunku do roku 2019 w podziale na jednostki analityczne	30

Tabela 17. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w podziale na jednostki analityczne.....	30
Tabela 18. Zestandaryzowany wskaźnik – Sytuacja demograficzna	31
Tabela 19. Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników społecznych i syntetycznego wskaźnika społecznego	35
Tabela 20. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą według głównego miejsca prowadzenia działalności na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w podziale na jednostki analityczne.....	37
Tabela 21. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w podziale na jednostki analityczne.....	38
Tabela 22. Liczba podmiotów gospodarczych, które wyrejestrowały lub zawiesiły działalność w latach 2019-2021 na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w podziale na jednostki analityczne	39
Tabela 23. Podsumowanie analizy negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej	39
Tabela 24. Udział budynków wyposażonych w źródła ciepła (piece grzewcze, kotłownie) na paliwo stałe (węgiel) w ogólnej liczbie budynków w podziale na jednostki analityczne	41
Tabela 25. Udział masy wyborów zawierających azbest w ogólnej ich masie w podziale na jednostki analityczne	42
Tabela 26. Podsumowanie analizy negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej	43
Tabela 27. Liczbie obiektów infrastruktury kulturalnej na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne	45
Tabela 28. Liczba obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na 100 mieszkańców w podziale na jednostki analityczne	46
Tabela 29. Wykaz obiektów, położonych na terenie Gminy Leśniowice, wpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego wraz z aktualnymi numerami wpisu do rejestru.....	47
Tabela 30. Udział obiektów zabytkowych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków w ich łącznej liczbie w podziale na jednostki analityczne.....	48
Tabela 31. Podsumowanie analizy negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	48
Tabela 32. Udział budynków mieszkalnych budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w podziale na jednostki analityczne	50
Tabela 33. Udział budynków mieszkalnych budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w podziale na jednostki analityczne.....	51
Tabela 34. Udział budynków użyteczności publicznej wymagających głębokich prac termomodernizacyjnych lub modernizacyjnych w łącznej ich liczbie w podziale na jednostki analityczne	52
Tabela 35. Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w łącznej ich liczbie w podziale na jednostki analityczne	53
Tabela 36. Podsumowanie analizy negatywnych zjawisk w sferze technicznej	54
Tabela 37. Zestawienie syntetycznego wskaźnika społecznego oraz wyników analizy występowania negatywnych zjawisk dla sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej	56
Tabela 38. Zestawienie danych dla obszaru zdegradowanego Gminy Leśniowice	57
Tabela 39. Zestawienie danych dla obszaru rewitalizacji Gminy Leśniowice.....	60